

วิ่งตามเงา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องปัจจุบันนะ เพราะอะไร เพราะเรายังมีชีวิตไง ในชีวิตของเราสำคัญมาก ในชีวิตไถ่ยังมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ชีวิตยังมีอยู่ไง ถ้าเราตายไป เวลาคนตายไป เวลาตายไปแล้วนะ ไปเกิดสถานะใหม่ เป็นคนใหม่ นะ จิตดวงนี้เป็นคนใหม่ แต่ในปัจจุบันนี้ยังมีชีวิตอยู่ เอาปัจจุบันธรรม ปัจจุบันเดียวนี้ไถ่

เราเป็นคนที่มีอำนาจวาสนา มีอำนาจวาสนามากคนเกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา นี่มีวาสนาสูงสุดเลย เพราะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฎิญาณตนว่า “เราเป็นพระอรหันต์ เราพ้นจากกิเลสแล้ว” มีศาสนาเดียว มีศาสนาเดียวที่ศาสดาปฎิญาณตนว่า “เป็นพระอรหันต์ พ้นจากกิเลส” แล้วสั่งสอนเป็นความจริงไถ่ มีศาสนาพุทธเท่านั้น

“สุภททะ! เธออย่าถามให้มากไปเลย ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล”

แล้วมรรค อริยสัจ เรื่องของมรรค เห็นใหม่ อริยสัจ “ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค” มรรค ๘ มันมีในศาสนาไหน ในคัมภีร์ไบเบิลเราสามารถค้นคว้าได้ เราวิจัยได้ เราค้นคว้าได้เพราะอะไร เพราะมันมีการจดจารึกมาไถ่ แต่ในเมื่อพิสูจน์กันแล้วว่าสิ่งที่เป็นศาสนานี้มันไม่มีหลักมีเกณฑ์ เขาถึงได้ขโมยไปไถ่ ได้ขโมยอริยสัจไปไว้ในศาสนาต่างๆ เพราะว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฎิญาณตนว่า “เป็นพระอรหันต์” มีศาสนาพุทธเราศาสนาเดียว เป็นการแก้กิเลสได้ใหม่ นี่เป็นการแก้กิเลส เป็นการชำระกิเลส

แต่เวลาวางศาสนาไปแล้ว วางศาสนาเห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารธนา รื้อสตั้วขนสตั้ว ปรารธนามาเป็นพระโพธิสตั้ว ขณะที่พระโพธิสตั้ว เป็นหัวหน้าสตั้ว เป็น

จักรพรรดิ เป็นกษัตริย์ต่างๆ ให้ความร่มเย็นเป็นสุขกับเขา เป็นพระเวสสันดรสละหมดเลย ใครปรารถนาสิ่งใด ถ้าเป็นสมบัติจะสละ เพราะสมบัติ สมบัติเป็นสมบัติโลก ของเป็นของๆ โลกเขา สิ่งนี้มันเอาไปกับเราไม่ได้หรอก

เราเกิดมาเราอาศัยใช้สอยปัจจัยเครื่องอาศัย เราอาศัยใช้สอยมันเท่านั้น แล้วถ้าคนมีปัญญา เขาใช้สอยเพื่อประโยชน์ของเขา แต่ถ้าคนโง่งนะ สิ่งนี้มันทับ มันเป็นตัวหนาความทะยานอยาก หามา แสวงหามาแล้วก็ป็นขี้ขำมัน เห็นไหม รักษามันนะ จะใช้ก็กลัวนะ กลัวจะบกพร่อง กลัวแต่จะ...ในพระไตรปิฎกมีมากเลย เศรษฐีที่ว่าเฝ้าสมบัติของตัวเอง มันน่าสลดสังเวช แต่ผู้ที่เป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งนี้เป็นประโยชน์ สิ่งนี้หามา “สมบัติโลก” แล้วถ้ามีปัญญา ปัญญามันจะสร้างสมขึ้นมา เป็นสิ่งที่ละเอียดไป

วัตถุมันไม่มีประโยชน์กับใครหรอก โกดังสินค้าต่างๆ คุณิ ทำเรือโกดังสินค้ามหาศาลเลย เขาเอามาเพื่ออะไร เพื่อหลอกคนโง่งง เพื่อเป็นสินค้า เพื่อระบายออกไป เพื่อหาผลประโยชน์ของเขา แล้วเราก็ไปตีต้นต้นกับสิ่งสภาวะแบบนั้น ถ้าเราไปดูท่าเรือนะ เราไปดูในโกดังต่างๆ สิ่งนี้มหาศาลเลย แล้วมันเป็นประโยชน์กับใคร มันไม่เป็นประโยชน์กับใครเลย แต่คนที่มึปัญญาเอา มันไปเป็นผลประโยชน์

แต่ถ้าเรามีปัญญาของเราลึกซึ้งเข้าไปในศาสนา มันจะเป็นประโยชน์กับเราไง สิ่งที่เป็นการเสียดสละ เราเสียดสละเพื่อใคร เราเสียดสละออกไปมันมีผู้รับผู้สอย ผู้รับของจากเราเป็นทาน สิ่งที่เป็นทาน เวลาวางศาสนาแล้ว ศาสนามันเป็นสิ่งที่...

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม สิ่งแสดงธรรมเหมือนกับเราแสดงธรรมกับเด็กๆ เห็นไหม เด็กๆ มันรู้เรื่องอะไร เด็กๆ เวลาเกิดมา เด็กมันไร้เดียงสา ไร้เดียงสาเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เขามีที่พึ่งที่อาศัย เพราะเขามีพ่อแม่ เขารักษาใช้ไหม มันยังรักษาได้

ถ้าไม่มีพ่อแม่เห็นไหม เวลารัฐบาลถึงต้องมีศูนย์สงเคราะห์ พ่อแม่ที่ไม่พร้อม เขาทิ้ง เขาคลอดลูกแล้วเขาทิ้ง เพราะอะไร เพราะสังคมพุทธ สังคมเราเมตตาสงสาร สิ่งนี้เอามารักษาเอามาเลี้ยงดูกัน สิ่งนี้เลี้ยงดูกันเพราะอะไร เพราะเขาทำกรรมของเขามา สิ่งนี้ทำกรรมของเขามา เวลาว่าแห้วเวลาทุกข์ ทุกข์ที่ไหน ทุกข์ที่ใจ สิ่งนี้ทุกข์ที่ใจ การเสียดสละอย่างนี้มันเป็นการสร้างสม

วัตถุดูถ้าเราเสียดสละออกไป มันจะกลับมาเป็นประโยชน์กับเรา

สิ่งที่เป็นเสียสละ ยิ่งเสียสละมากขนาดไหนจะเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งนี้สร้างสม วาง ศาสนาไว้เพื่อใคร? ก็เพื่อลูกเพื่อหลาน แต่ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อ ในลัทธิ ศาสนาต่างๆ สอน เขาสอนให้ล้างบาป คุณิ เขาไปอาบน้ำในแม่น้ำกัน เพื่อเขาชำระล้างบาปๆ ใน ศาสนาสอนกันอย่างนั้นนะ สอนว่า “สิ่งที่เป็นบาปเป็นกรรมนี้ล้างได้”

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธหมดเลย ถ้าสิ่งนี้ล้างบาปได้ สัตว์น้ำมันอยู่ในน้ำนั้น มันก็ไม่มีบาปหรอก เพราะมันใช้ชีวิตดำรงชีวิตของมันอยู่ในน้ำนั้น นี่ศาสดาที่มีกิเลสใจ มันเป็นเรื่องการจินตนาการ มันเป็นเรื่องการตริก เป็นปรัชญา สิ่งนี้มันแก้กิเลสได้ไหม

“ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล”

แล้วมรรคมันเกิดมาจากไหน “มรรค”เราก็มองกันเห็นไหม เวลาจะศึกษากัน เราเป็นชาว พุทธ เราว่าเราภูมิใจมากเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เราก็มองบริษัท ๔ เป็นเจ้าของ ศาสนา เราเป็นเจ้าของศาสนานะ อุบาสก-อุบาสิกาเป็นเจ้าของศาสนา แล้วจะส่งเสริมอย่างไร จะเป็นประโยชน์มาจากศาสนาอย่างไร

ถ้าอยากจะทำเป็นนักรบ ออกบวชเป็นพระ ภิกษุ ภิกษุเป็นนักรบ พอนักรบขึ้นมานี้มี โอกาสนะ ในพระไตรปิฎกบอกเลยว่า “ภิกษุ ผู้ที่มีโอกาส” มีโอกาสตรงไหน? มีโอกาส ๒๔ ชั่วโมง มันได้ประพฤติปฏิบัติตลอดเวลา โอกาสกว้างขวางมาก คฤหัสถ์โอกาสคับแคบ คับแคบ เพราะอะไร เพราะต้องหาปัจจัยเครื่องอาศัยมาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

คุณิ คุณาศาสดาที่สิ้นกิเลสจะมองจะเข้าใจเรื่องของวุฒิภาวะ เด็กๆ มันเกิดมามันไร้เดียงสา มัน ใช้ชีวิตประสาของมัน สังคมช่วยกันดูแลรักษา มันก็โตมาเป็นผู้ใหญ่ของเขา ถ้าเป็นสิ่งที่สร้างสม บุญญานุการมา จิตนี้เป็นจิตที่ดี มันก็จะเป็นคนดี เป็นบุคคลากรในสังคม เป็นสิ่งที่ดี ชักนำที่ดี ถ้าเขา มีปมด้อย เขามีกรรมของเขา เขาโดนกดขี่ เขาโดนทำลายของเขา มันจะฝังในใจของเขา เขาจะ ต่อต้านสังคม สิ่งนี้เป็นเรื่องของเด็กๆ เห็นไหม

ถ้าศาสนาอย่างนี้ก็สอนกันมาอย่างนี้ใช่ไหม แล้วถ้าเราเป็นชาวพุทธ เราเป็นนักรบ องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แบบนี้ไง วางไว้ตั้งแต่เปลือก “ต้นไม้ต้องมีเปลือกนะ มัน ต้องมีกระพี้ มันต้องมีแก่น” ศาสนาถึงวางไว้เป็นหลักเกณฑ์ใจ

หลักเกณฑ์นี้ ถ้าเป็นคฤหัสถ์ให้สละทาน ให้อยู่ในศีลในธรรม สังคมจะมีความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าอยากเป็นนักรบ อยากจะชำระกิเลส ให้ออกบวช ออกบวชเป็นภิกษุ ถ้าเป็นภิกษุ หน้าที่การงานการหาปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัยที่เขาหากัน ที่เขาหลงกัน เขาพยายามแสวงหาเป็นเจ้าของ ภิกษุสละออกหมดเลย

ในสมัยพุทธกาล กษัตริย์ออกบวชก็มี สละสมบัตินะ พระกัสสปะเห็นใหม่ สมบัตินี้แจก ๗ วัน ๘ วันไม่มีวันหมด สมบัติอย่างนั้น ถ้าเป็นเศรษฐีเป็นมหาเศรษฐี ถ้ามีสมบัติอย่างนั้นมันต้องมีความสุขดี ทำไมพระกัสสปะสละทิ้ง สมบัติสละออกไป แล้วแสวงหาออกบวช ออกบวชแล้วไปพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่นักรบไป

สิ่งที่เป็นสมบัติของโลก มันแสวงหามาเพื่อเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย เวลาเราบวชขึ้นมาแล้วปัจจัย ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ปฏิเสธนะ “ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อาหารเครื่องนุ่งห่ม” ไม่ปฏิเสธนะ พระเราใช้ปัจจัย ๔ มีบริวาร ๘ มีผ้าไตรเห็นใหม่ มีบาตร มีฆมกรก มีเข็มไว้คอยปักคอยเย็บคอยปะชุน เวลาผ้าขาด

แล้วชีวิตละ ชีวิตดำรงโดยบิณฑบาตภิกขาจาร บิณฑบาตด้วยป्लीแข้ง นี้อาศัยบิณฑบาตด้วยป्लीแข้ง เลี้ยงชีพด้วยป्लीแข้ง คฤหัสถ์ต้องเลี้ยงชีพด้วยการทำหน้าที่การงาน ต้องอาศัย เอาเวลาของเราไปหมด เราต้องมีหน้าที่การงาน เราต้องแสวงหาเพื่อเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย แต่เวลาภิกษุออกใช้ดำรงชีวิต เราเลี้ยงชีพด้วยป्लीแข้ง เช้าออกบิณฑบาต

นี่เพราะศาสนาสิ้นกิเลสไป ถึงเข้าใจอุคภาวะของเด็กที่ไร้เดียงสาควรจะสอนอย่างไร เด็กที่ไร้เดียงสาคำดำรงชีวิตเขาไปเป็นเด็กๆ สภาวะแบบนั้น แต่ถ้าเป็นนักรบ ศาสนานี้ละเอียดเข้าไปมรรคอยู่ที่ไหน นี่ว่ามรรคๆ กันไง เวลาเราเป็นคฤหัสถ์ เราประกอบสัมมาอาชีพะ สิ่งเลี้ยงอาชีพชอบ งานชอบ เพียรชอบ นกแก้วนกขุนทองว่ากันไปนะ

“ตื่นเงา” นี่เงาของกิเลสนะ กิเลสมันมีเงาของมัน ตื่นเงาเงา วังตามเงาไป แล้วก็ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นักรบจะรบกับกิเลส สิ่งนั้นเป็นเรื่องอดีตภพมานุโยค อันนั้นเป็นการหาความทุกข์ใส่ตัว เห็นไหมวังตามเงา ังแล้วยังไม่รู้จักตัวเองว่าเงาเงา แล้วปัญญาโลกเป็นอย่างนี้นะ

คูติ คูอย่างตอนนีโลกเจริญ วิทยาศาสตร์เจริญ คูรามองไปในโลกนะ สิ่งที่เขาดำรงชีวิตกันอยู่ เขามีความเจริญรุ่งเรืองของเขา เขาอยู่โดยดำรงชีวิตของเขา เขามีความเจริญสะดวกสบาย แต่

เมื่อก่อนสมัยยุคหินสมัยเหล็ก สมัยต่างๆ นี่คนทุกซึกยาก แม้แต่ไฟก็ยังไม่มีการทำอาหารเลย ต้องกินอาหารดิบๆ ตลอดจนเรื่องของไฟ สมัยนั้นคนยังโง่อยู่ เดียวนี้คนฉลาด คนเก่ง คนมีอำนาจวาสนา ทุกซึกเต็มหัวใจ!

สิ่งนี้สิ่งที่ว่าเป็นปัญญาของโลกๆ เขา ว่าโลกเจริญไง แล้วโลกเจริญ พอเราศึกษาวิชาการขึ้นมา เราก็จะไปกล่าวต่อธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง จะประพฤติปฏิบัติ พอเข้าไปเห็นสถานะต่างๆ “ก็อาย ไม่กล้าบอก” เราไปกระทบสิ่งต่างๆ ในหัวใจเข้ามา ไปกระทบอะไร

ถ้าทางวิทยาศาสตร์ “บาปนี้ล้างได้ อาบน้ำแล้วจะชำระบาป” เราอาบน้ำทุกวันนะ เวลาร้อนขึ้นมาเราก็อบน้ำอาบตากันเพื่อจะเอาความร้อนในร่างกาย แต่เวลาใจมันร้อน มันร้อนร้อนขึ้นมาไปแช่อยู่ในน้ำแข็งมันก็ยังร้อนนะ นี่สิ่งที่ชำระกิเลสมันไม่ใช่สถานะแบบนั้นหรอก สิ่งในโลกเจริญปัญญาเรามาก เราศึกษามาก

เด็กไร้เดียงสา นะ มันไร้เดียงสา มันเอาชีวิตมันไม่รอด คุณเด็กๆ สิ ถ้าไม่มีคนดูแลมันนะ เด็กมนุษย์นี้อ่อนแอมาก ถ้าเป็นเด็กไม่มีพ่อแม่ ไม่มีสิ่งต่างๆ เลี้ยงตัวเองไม่ได้หรอก อดตายแน่นอน เห็นไหม คุณในทางข่าวสาร เวลาเขามีฆาตกรรมกัน ฆ่าพ่อฆ่าแม่ เด็กมันนั่งเฝ้าศพอยู่ ๗ วัน ๘ วัน มันไม่รู้ว่าจะฆ่าพ่อแม่มันตาย นี่มันไม่รู้เรื่องหรอก เด็กๆ มนุษย์นี้อ่อนแอมาก

แต่เวลาโตขึ้นมา นะ เวลาเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มนุษย์นี้ทำลายกันมาก ทำลายเพราะอะไร เพราะมันมีสมองไง โลกที่ว้าสมอง มนุษย์มีสมอง จิตคิดด้วยสมอง สมองดี สมองใหญ่ เห็นไหม สัตว์มีสมองมันเล็ก มนุษย์สมองโต นี่เอาเปรียบเขา นะ เอาเปรียบเขา ทำลายเขาหมดเลย สิ่งที่ว่า เป็นความเจริญ มันเอาเปรียบตัวเอง

“วิ่งตามเงา” ว่าตัวเองมีปัญหา มีความรอบรู้ แล้วพอจะพูดเรื่องศาสนาก็ไม่กล้าพูด อายไง อายเห็นไหม ไม่เข้าใจเลย เวลาศึกษาธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยิ่งแล้วใหญ่เลย วิ่งไปตามเงา นะ วิ่งตามเงาเท่าไร จะไม่ทันตัวเองหรอก คนนะ เวลาเราวิ่ง เงามันก็วิ่งด้วย ตะครุบเงาขนาดไหนก็ไม่ทันหรอก แต่ความคิดเป็นสถานะแบบนั้น แล้วมันก็เป็นความจริงอย่างนั้นด้วย เพราะอะไร เพราะศึกษามาก เรียนรู้มาก สิ่งต่างๆ นี่ทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ สิ่งต่างๆ พิสูจน์ได้ แต่เรื่องศาสนาพิสูจน์ไม่ได้ ก็อะไร ก็มันไร้เดียงสา มันไม่รู้เรื่องธรรมเนียมเลย แล้วมันอ้างว่ามันรู้ นะ เรียนจบหมดคู่พระไตรปิฎก แยกความรู้ไว้เต็มหัวใจเลย ทุกซึกมหาศาลนะ

ถ้าไม่มีความทุกข์มหาศาล ทำให้การดำรงชีวิตต้องแอบๆ ซ่อนๆ ละ ความลับไม่มีในโลกนะ ใครทำคุณงามความดีที่ไหน มันเป็นความดีที่นั่น ใครทำความชั่วอกุศลที่ไหน มันเป็นความชั่วที่นั่น ความชั่ว เห็นไหม แล้วความคิดในหัวใจ ถ้ามันเชื่อธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริง ทำไมมันไม่เอาตัวเอง เอาความคิดของเรา ทำไมไม่ฆ่ากิเลสของตัวเองล่ะ มันเป็นไปได้เห็นไหม

แล้วเวลาออกไปทางวิทยาศาสตร์ ถ้าไปล้างบาป มันเป็นกิเลสหลอกกิเลสไง ถ้าเราได้ล้างบาป เราได้ชำระบาป มันเหมือนกับเราทำความลับใจ เราทำความชั่วไว้ แล้วมันก็เป็นนิรันดร์ธรรมอยู่ในหัวใจใช่ไหม ถ้าได้ชำระล้างบาป แล้วมันมีความสุขสบายใจไหม มันเป็นมรรคใหม่? มันไม่เป็นมรรค มันไม่เป็นประโยชน์กับตัวเราเองเลย แต่ก็เป็นการเป็นไป เรื่องของโลกไง เป็นการหลอกลวงกันนะว่าให้เราดำรงชีวิตไปชีวิตหนึ่ง แล้วเสียโอกาสไป โอกาสที่เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ที่ว่าเราเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีสิ่งมีคุณค่าคือ เรื่องของหัวใจ เรื่องของหัวใจนะ ต้นเหตุของทุกข์มันอยู่ที่ใจ ต้นเหตุของการเกิดปฏิสันธิจิต จิตปฏิสันธิมันพาเกิดพาดาย แล้วสิ่งที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ นี้คือโอกาส คือสิ่งที่มันเกิดมาแล้วเราได้บุญกุศล เราถึงเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา

เหมือนคนไข้คนหนึ่ง แล้วมีทางรักษาให้คนไข้ที่นั่นหายจากโรคร้ายไข้เจ็บได้ เวลาเกิดนี้คนไข้คนหนึ่ง เพราะเป็นโรคกิเลส กิเลสพาเกิด อวิชชาพาเกิดในหัวใจ มันพาเราเกิด แล้วพามาเกิด แล้วคนไข้คนหนึ่งเห็นไหม แล้วเราก็กู้รักษา ในศาสนาก็มียารักษา เราไม่เคยคิดอย่างนั้นไง เราบรรเทามันไว้ แล้วก็ตื่นไปกับโลก นี่ใช้ชีวิตไปกับโลก

วิ่งตามเงา เงาบอกว่า “นั่นดี ไอนี้ดี” วิ่งตามไปหมดคนนะ คุณความคิดเราเหมือนพยัคฆเดด มันไม่มีหรอก ความคิดเป็นเหมือนพยัคฆเดดเลย แล้วเวลามันใส่รหัสเข้าไป พอใส่รหัสเข้าไปเห็นไหม คนนี้เรียนมา จบสูงจบต่ำมา มีความรู้เหมือนวิศวกร คิดในรหัสที่เรียนมา “ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น” นี่คือมูมมอ นี่คือเบื้องหลังของกิเลส กิเลสมันอยู่เบื้องหลังความคิด

“เราคิดได้มาก เราคิดได้ซับซ้อนกว่า เรามีปัญญาได้มากกว่า” ปัญญาอย่างนี้มันหลอกลวงมันทำให้เราจมอยู่ในปัจจุบัน จมอยู่ในอำนาจของอวิชชา จมอยู่ในกิเลสไป กิเลสมันเหยียบหัวเราไปให้จิตไม่มีโอกาส เรายังไม่รู้เลยว่านี่กิเลสของเราเหยียบหัวเราเอง แล้วมันกลับไปว่า “เรามี

ปัญญามาก เราคิดได้สภาวะแบบนั้น ต้องทำอย่างนี้ ต้องสภาวะแบบนั้น” จะทำงานสิ่งใดต้องใช้หลักวิชาการไปทั้งหมดเลย

แต่ถ้าเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เขาทำของเขาง่ายๆ ง่าย ภูมิปัญญาชาวบ้านเขารักษาของเขาได้นะ เราเรียนจบมหาวิทยาลัยขนาดไหน เราไปทำนาแข่งเขาได้ไหม เขาเคยทำนาของเขาเพราะอะไร เพราะการดำรงชีวิตไง ปัจจัยเครื่องอาศัยไง ถ้ามีปัจจัย ๔ เครื่องอาศัย ดำรงชีวิตอยู่ได้แล้ว ถ้าดำรงชีวิตอยู่ได้แล้วย้อนกลับมา ย้อนกลับมาว่า “ชีวิตนี่คืออะไร เกิดมานี่ทุกข์ไหม ” แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา

ศาสนานี้มีตั้งแต่หยาบๆ ตั้งแต่สอนเด็กไว้เดียงสา แค่งาน สละทานออกไป พระให้พร คืออกดีใจ เหมือนเด็กๆ เลย เวลาผู้ใหญ่ให้หีบของมาให้ ปรบมือให้ “เด็กคนนี่เก่ง เด็กคนนี่เก่ง” เด็กมันจะดีใจนะ โอ๊ย! ผู้ใหญ่ชมมัน คนนี้ดี เหมือนกัน ไปทำบุญกุศล พระให้พร คืออกดีใจ สิ่งนี้ใช่ นวัตกรรมของเด็ก เรื่องของสังคมเรื่องของโลกไง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า “อุบายวิธีการชักนำเข้ามา ให้ในศาสนาไป ชักนำเข้ามาให้ได้โอกาส ได้สละทาน สละทานเข้าไป” ทำไมพระดำรงชีวิตอย่างนี้ แล้วเราดำรงชีวิตอย่างนี้เราทุกข์ยากขนาดนั้น การครองชีพของเรา เราต้องมีหมู่มีคณะมีพรรคเพื่อนฝูง เห็นไหม โลกธรรม ๘ เบียดเบียนกัน เกิดมาก็ถือขวานมาคนละเล่ม ปากนี่ถือขวาน ถากกันถางกันเจ็บแสบกันอยู่ในหัวใจ เก็บไว้ สมบัติผู้ดี พุคไม่ได้ คนนั้นต้องอย่างไร คนนี้ต้อง..

เงาทั้งนั้น เงาอะไร เงาคืออายตนะ เงาคือการเกิดดับของจิต “อาการของใจไม่ใช่ใจ อาการของใจเป็นเงานะ” เราเป็นมนุษย์ เรามีปัญญา เรามีสมอง สมองก้อนโตด้วย เราคูติ เราอยู่ในกลางแดด ถ้าตะวันเริ่มขึ้น เงาของเราจะยาวออกไป พอตะวันถึงเที่ยงตรงหัว เงาอยู่กับเรา พอตะวันคล้อยไป เงาของเราที่ยาวขึ้นไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีความคิดมาก มีความคิดน้อย สิ่งนี้ “เงา” ถ้าเราขยับ เงาก็ขยับด้วย นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อความคิดมันเกิด ปัญญาที่ว่า เรามีปัญญา เรามีความรู้มีความเข้าใจที่ว่าปัญญาหลายๆ มันเป็นเงาทั้งนั้นเลย แล้วเราดิ้น เราตะครุบเงา สร้างโครงการสิ่งใดก็แล้วแต่ขึ้นมาเพื่อเป็นโครงการหนึ่ง เพื่อจะทำธุรกิจขึ้นมาให้จบโครงการนั้น นี่เงาเกิดแล้ว เงาเกิดแล้วก็กิเลสมันก็เสื่อม ต้องเป็นอย่างนั้น เราก็วิ่งตามเงากันไป นี่เรื่องของชีวิตของโลก

แล้วเวลามาวชเห็นใหม่ มาวชเป็นพระ ศึกษาเหมือนกัน ศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เป็นปรมัตตธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกตรัสรู้ธรรม เราเกิดมาเป็นชาวพุทธพบพระพุทธศาสนา เราเป็นคนมีบุญกุศล นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมแล้ว แล้วก็ศึกษาเห็นใหม่

ปลวก! ปลวกมันกินบ้านนะ ดูปลวกสิ เวลามันกินบ้าน บ้านปลุกด้วยไม้ เราว่าเป็นบ้านของเรา ปลวกมันก็ว่าบ้านของมัน แล้วมันจะไป เวลาเราอยู่ในที่สังัด ปลวกมันกินไม้นี้ดัง “กร้อคๆ” เลย เราก็นอนไม่สบายใจนะ เดี่ยวบ้านเราจะพัง นี่ก็เหมือนกัน บ้าน บ้านคือธรรมใจ ธรรมและวินัย เราอาศัยธรรมและวินัย อาศัยความร่วมมือเย็น แล้วเราสร้างบ้านของเรา

บ้านนะ ถ้ามีคนอยู่นะ ปลวกเวลาขึ้นเราก็รักษา เราก็พยายามสงวนรักษาไว้ เพื่อจะให้ธรรมวินัยนี้เจริญงอกงามไป แต่ถ้าปลวกมันกินบ้านกินเรือนพังไปเลย นี่ก็เหมือนกัน ไปศึกษาศึกษาแล้วก็ไปนอนเป็นปลวกใจ นี่ใจ “ศึกษาแล้วรู้ๆ เงาทั้งนั้นเลย” นี่วิ่งตามเงาไป มันเป็นประโยชน์อะไรกับเรา เราก็ไปอยู่ในอาศัยในบ้านเพื่อเป็นความร่วมมือเย็นเป็นสุขใจใหม่ เรามีบ้านแล้วเราอาศัยหลบฝนหลบแดดใช้ใหม่ แล้วอยู่ตั้งแต่เด็กมาจนเติบโตขึ้นมา เราเติบโตขึ้นมาในบ้านหลังนี้ เราซึ่งบุญคุณของบ้านหลังนี้

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมและวินัยเป็นที่อาศัยเรา เราเป็นนักรบ เราบวช เราเป็นภิกษุ แล้วบวชแล้วสังคมสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ที่สิ้นกิเลสจะรื้อสัตว์ขนสัตว์ วิธีการรื้อสัตว์ขนสัตว์ใจ วิธีการรื้อสัตว์ขนสัตว์คือรื้อสัตว์ขนสัตว์ ให้ภิกษุ ให้นักรบ ให้เข้าไปถึงธรรม ถ้าเข้าไปถึงธรรม ทำลายเงาทั้งหมด ทำลายเงาทั้งหมดแล้วพ้นจากกิเลสไป นี่รื้อสัตว์ขนสัตว์อย่างนี้ ถ้ารื้อสัตว์ขนสัตว์อย่างนี้ถึงวางธรรมและวินัยไว้ให้กับเรา

ทุกคนมีสิทธิ เราจะออกบวชก็ได้ เราจะออกประพฤติปฏิบัติก็ได้ เราจะหมักหมม เราจะนอนจมอยู่ในกองมูตรกองอุจจาระคือกิเลสขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลงในโลกก็ได้ เห็นใหม่ อิศระเสรีภาพ เวลาธรรมของศาสนาพุทธเรามีอิสรภาพมาก ใครจะเลือกใช้ชีวิตอย่างไรก็ได้ แต่เรามีสติใหม่ เรามีวุฒิภาวะใหม่ เรา รู้จักตัวเราเองใหม่ เราเป็นคนไข้ที่เกิดมาเป็นไข้กิเลส เราจะรักษากิเลสของเราใหม่

ถ้ารักษากิเลสของเรา ถ้าเราออกเป็นนักรบ เวลาเราว่างวางใจ ๒๔ ชั่วโมงนะ อดอาหาร ๗ วัน ๗ คืน จะภาวนาขนาดไหนก็ได้ นั่งตลอดรุ่งขนาดไหนก็ได้ นี่โอกาส แต่เวลามันนั่งจริงๆ

แล้วทนได้ไหมล่ะ เวลาเราคิด เราจินตนาการไป นี่วังตามเงา เงามันจะบอกว่าเป็นอย่างนั้น เห็นไหม ปฏิบัติแล้วเราทำเกือบเป็นเกือบตายยังไม่ได้เลย แล้วคนอื่นจะออกประพฤติปฏิบัติแล้วได้ผล เราไม่เชื่อหรอก

ก็เรา! ก็กิเลสของเรา! เราไปตามเงา! มันไม่ใช่เรื่องความจริง ศีลยาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกันที่เป็นปลวก ปลวกมันกัดบ้านกัดเรือน เวลาไปศึกษาเพราะอะไร เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ไหม นี่เป็นปรมาตธรรม กิเลสมันหลอก แล้วเราเข้าไปเราก็ตึงเลสงสัย เราก็มั่นเชื่อธรรม

ถ้าเราเชื่อธรรม มันต้อง “ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธะ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ปริยัติ เรียนศึกษาไว้ทำไม เหมือนกับเราหาเงินหาทองมา เงินทองเอาไว้ทำไม เอาไว้สะสมไว้ให้กิเลสมันเหยียบหัวใช้ไหม แล้วเราก็กู้กับมัน เห็นไหม มีเงินมากจะบริหารจัดการมันอย่างไร จะรักษามันอย่างไร แล้วเกิดตายไป ความผูกพันอันนี้ก็ต้องกลับมาเกิดเป็นขี้ขี้ขี้ขี้

นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำไม เราศึกษามาเพื่อปฏิบัติ เราไม่ได้ศึกษามาเพื่อทอดไว้นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ชมเชยใครเลย ว่า “ศึกษาธรรมวินัยของเรา ให้เรียนให้มากจำให้มาก” ไม่ใช่! ท่านให้บรรลุธรรมต่างหาก ท่านให้รู้จักธรรม ท่านให้รู้จักการชำระกิเลส ทางแก้ไขกิเลสไง ถ้าแก้ไขกิเลส แก้ด้วยวิธีการใด

ศาสนาที่สิ้นกิเลส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิญาณตนเป็นพระอรหันต์ผู้สิ้นกิเลส จะต้องรู้จักวิธีการแก้กิเลส ถ้าเราแก้กิเลสเห็นไหม เวลาเราขยับ เงามันก็ขยับตาม เวลาวังเราตะครุบเงา ทิ้งเงาไหม เราจะวังตามเงาไปขนาดไหน เงามันก็ยิ่งไปตลอด เราต้องหยุด เงามันก็จะหยุด แล้วเงาเวลาหยุดขึ้นมา ดูเวลาพระอาทิตย์ขึ้นสิ พระอาทิตย์ตรงหัวไหม ถ้าพระอาทิตย์ตรงหัวเงาจะอยู่กับเรา

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งแวดล้อมคือพระอาทิตย์ สิ่งแวดล้อมที่เราปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัย ๔ สัปปายะ ๔ สัปปายะที่เครื่องอาศัยนี้ แล้วการกระทบกับเราสัปปายะ แล้วเรามีสติไหม ถ้าเรามีสติ เรากำหนดพุทโธ คำบริกรรม จิตมันจะหยุดไง ถ้าจิตมันหยุด นี่เงา คิดขนาดไหน ฟุ้งซ่านขนาดไหน เงามันยิ่งทอดยาวไกล แล้วยิ่งขยับวังตามมันไปก็ไม่มีวันที่สิ้นสุด ไม่มีวันที่สิ้นสุดหรอก ถ้าไม่มีการหยุดนิ่ง

นี่แค่เรื่องการหยุดนิ่งนะ แล้วจิตหยุดนิ่ง จิตหยุดนิ่งคืออะไร? ถ้าจิตหยุดนิ่งคือการทำความสงบของใจใจ ถ้าใจมันสงบได้ จิตมันหยุดนิ่ง แล้ววิธีการหยุดนิ่งล่ะ เพราะอะไร เพราะการคิดใจ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้เลย

การหยุดนิ่ง คืออนอนจมแบบหมูนอนอยู่บนมูตรบนกูดใจ อย่างนั้นคือการหยุดนิ่ง นั่นคือการหยุดนิ่งของหมู ไม่ใช่การหยุดนิ่งของจิต ถ้าการหยุดนิ่งของจิต มันจะปล่อยวางเฉยๆ เราที่เราสบายใจ เราไม่คิดอะไรเลย ว่างๆ นี่หยุดนิ่งหรือยัง หยุดอย่างนี้เป็นหยุดนิ่งไหม มันไม่หยุดนิ่งหรอกเพราะอะไร เพราะมันไม่มีสิ่งใดประกอบขึ้นมาเป็นรากฐาน ถ้าสิ่งที่จะประกอบเป็นรากฐานขึ้นมา มันต้องมีคำบริกรรม

สิ่งที่คำบริกรรม เราคิดว่าความหยุดนิ่ง เหมือนกับข้อเหวี่ยงรถเห็นไหม มันเป็นข้ออ มันเหวี่ยงขึ้นไป ลูกสูบมันจะหมุนขึ้นได้ มันถึงเกิดพลังงานขึ้นมาใช่ไหม นี่ก็เงาเหมือนกัน เงาคือความคิดออกไป มันก็เหมือนข้อเหวี่ยง มันก็หมุนพลังงานออกไป มันก็วิ่งออกไป แล้วเวลาเราดูเพลลาตี เพลลาตีที่เป็นมอเตอร์มันจะนิ่งของมัน มันหมุนของมันนะ แต่มันนิ่งของมัน

จิตที่หยุดนิ่งคือ ที่มันหมุนของมันแล้วมันนิ่งของมัน แล้วถ้าหยุดนิ่งของมัน นี่ข้ออเราจะทูปอย่างไรให้ข้ออเป็นข้อตรง ถ้าข้อตรงต้องมีคำบริกรรมใจ ถ้าไม่มีคำบริกรรมจะเอาอะไรไปเกาะมัน เอาอะไรไปเกาะมัน สิ่งที่จะเกาะไม่ได้มันก็ตื่นเงาไป วังตามเงาไปแล้วเมื่อไหร่มันจะทันเงา

เวลาศึกษาธรรมมา เห็นไหม สิ่งนี้เป็นปัญญาๆ วิปัสสนานะ เดี่ยวนี้กำหนดพุทโธไม่ได้ มันจะทำให้ไม่มีปัญญา ใช้ปัญญาหมด วังตามเงาไปนะ นี่ปลวก! การศึกษาก็ศึกษาแบบปลวกไม่ได้ศึกษาแบบมนุษย์ มนุษย์อ่านธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยปัญญา แล้วใคร่ครวญด้วยปัญญา ใคร่ครวญด้วยปัญญา แล้วควรจะทำวิธีการอย่างไร

ศึกษามาเพื่อประโยชน์ ไม่ได้ศึกษามาอวดโก้ๆ ใจ นี่ชีวิตทั้งชีวิตเลย ศึกษาเล่าเรียนมาเพื่อเอากระดาษใบหนึ่งใจ แล้วก็เอากระดาษมาอวดกัน ใส่กรอบแขวนไว้บนบ้านนะ นี่จบชั้นนี้นั้นๆ นะ เอาใบประกาศมาอวดกัน “ความรู้มีไหม?” ถ้าความรู้มี เป็นคนหรือเปล่า ถ้าเป็นคนหรือเปล่านั้น รู้จักอะไรเป็นประโยชน์ไหม สิ่งนี้เป็นประโยชน์ กระดาษใบนั้นก็เป็นประโยชน์ กระดาษใบนั้นโรงพิมพ์มันจะพิมพ์เท่าไรก็ได้

คูติ คูอย่างเมืองนอก มหาวิทยาลัยห้องแถว จะซื้อก็ไปก็ได้ แล้วก็มาอวดกัน แล้วถึงมันมี วุฒิภาวะใหม่ มีความจริงใหม่ ศึกษาธรรมก็เหมือนกัน ศึกษามาเพื่ออวดกันหรือ ศึกษามาอวดกัน มันศึกษาเพื่ออะไร นี่ตื่นวังตามเงา เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ปรารถนา เพียงแต่ว่ามัน...ในป่า หญ้ามันมาก ป่าหญ้า ป่าหญ้าคา ป่าอะไรต่างๆ มันมาก

มนุษย์ การเกิดของคน วุฒิภาวะ การเกิดเห็นใหม่ คูติ พ้นจากอบายขึ้นมา เราทำคุณงาม ความดีปิดอบายภูมิ ถ้าวกัณนัถกถ้วกัณนาคกนรกนี ทำความกัณดี ถือศีล ๕ จะปิดอบายภูมิ

“รักษาจิตต่างหากจะปิดอบายภูมิ” แล้วจิตมันก็เวียนตายเวียนเกิด วัฏฏะ จิตเวียนตายเวียนเกิดไป แล้วมันตายเวียนเกิดมาสภาวะแบบนั้น แล้วมันพ้นออกมาเป็นมนุษย์ มนุษย์ เศษมนุษย์ก็มีนะ ถ้าไม่มีเศษมนุษย์ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรม “มนุสสเปโต มนุสสติรัจจาโน” นี่ร่างกายเป็นมนุษย์ จิตใจมันเป็นสัตว์ สิ่งที่เป็นสัตว์ เป็นสัตว์มันก็ทำลายเขา

ทำไมพระโมคคัลลานะ ทำไมโดนพวกโจรตีตาย ถ้ามมนุษย์เป็นคนดี พระโมคคัลลานะเป็น อัครสาวกเบื้องซ้ายมีฤทธิ์มีเดช ช่วยจรรโลงศาสนา ทำไมมนุษย์มันถึงทำลาย นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นมนุษย์ วางศาสนาไว้เพื่อเหตุนี้ ในเมื่อมนุษย์มีศาสนาอย่างนี้ ถึงว่ามีเปลือก ในป่ามันถึงมีสิ่งที่เป็นหญ้าคา สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์มหาศาลเลย แต่มันเป็นอาหารของสัตว์นะ เป็นอาหารของโค อาหารของต่างๆ เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตเกิดมาให้ เป็นอาหารของสังคมหรือ เป็นสิ่งที่ให้สังคมเขาหลอกหรือ ให้กิเลสหลอกแล้วไม่พอนะ ยังเป็นตามกระแสให้สังคมจุมูกวังตามไปกับเขา ถึงจะบอกว่า สิ่งที่เกิดมาศาสนา มันมีตั้งแต่เปลือก ตั้งแต่สิ่งอ่อนๆ สิ่งที่เป็นเปลือกจรรโลงศาสนาไว้

ผู้ที่สิ้นกิเลสนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา แล้วมองทะลุรู้แจ้งโลกนอกโลกใน ถึงวางศาสนาไว้ให้กับเรา แล้วเราเป็นชาวพุทธ แล้วเราว่าเป็นนักปฏิบัติฯ ชาวพุทธอยากจะทำกิเลส สิ่งนี้ วุฒิภาวะขึ้นมา เรียนมาเพื่อจะให้จรรโลงศาสนา จรรโลงศาสนาที่ไหน? จรรโลงศาสนาที่ใจเราให้มันรู้จริง รู้แจ้งเห็นจริง มันจะฆ่ากิเลสได้

รู้จำ! ปลวก ปลวกมันกัด มันเกาะกินพระไตรปิฎก นี่ก็เหมือนกันรู้จำ ขนาดปลวกนะมันกินเลนนะ แล้วอย่างเรา เราแค่อ่านเฉยๆ แล้วอ่านขึ้นมา ศึกษาขึ้นมามันแก้กิเลสเราไหม ถ้ามันไม่

แก้กิเลสของเรา เราจะต้องยกขึ้นอีกชั้นหนึ่ง อีกชั้นหนึ่งเห็นไหม “ปริยัติ ปฏิบัติ” สิ่งที่ปฏิบัติ ไคร่ครวญมา แล้วย้อนกลับมาที่ใจของเราใช่ไหม ย้อนกลับมาที่ใจ

“ศีล สมาธิ ปัญญา” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางหลักเกณฑ์ไว้ที่นี่ ถ้าไม่มีศีลนะ คุณติ คุณอย่างสมัยโบราณเรา ในโบราณเรา เวลากองทัพธรรมหลวงปู่มัน ท่านยกกองทัพธรรมมาปราบผีทั้งหมดภาคอีสาน ถือผีๆ นี่การถือผี การถือผีคือการถือเจ้า การถือต่างๆ ถือผีเพราะอะไร เพราะอ่อนวอนเอา แต่ไม่มีผู้จริง

ถ้าผู้จริงสอนเรื่องศาสนา อริยสังขาร “ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค” สิ่งนี้มันถึงว่าการถือผี เพราะผีมี สัตว์มี แล้วเราไปตีมันกับเขา เราไปบนอบกับเขา เขายังมีอำนาจมากขึ้นมา ถึงต้องมีศีล มีศีลเพื่ออะไร ถ้าผู้ที่ถือผี ใครเป็นคนเลี้ยงผี ใครเป็นคนปราบผี ก็ไสยศาสตร์ไง ก็สิ่งที่เป็น มนต์ดำไง เพราะเขาไม่มีศีล เพราะอะไร เพราะไม่มีศีล เขาถึงทำลายกันได้ เพราะเขามีอำนาจ ผีปล่อยให้เป็นไสยศาสตร์ ปล่อยให้ทำลายครอบครัว ครอบครัวไหน สิ่งที่ผิดผี ผิดต่างๆ มันเป็น เพราะถ้าไม่มีศีล ทำอะไรก็ได้

ยิ่งจิตมีพลังงานขึ้นมา มีการฝึกฝนขึ้นมา จิตนี้มีพลังงานมาก จิตมีกำลังของเขา แต่พวกเราไม่เข้าใจกันเอง เราใช้ไปที่เงา ศึกษา “สัญญา สังขาร” คิดปรุงแต่ง ศึกษาเล่าเรียนวิชาการอย่างนี้ ต้องรู้นะ มีวิชาการใหม่ๆ มาต้องศึกษาให้หมด ถ้าไม่ศึกษาให้หมด เราจะไม่ทันโลก

โลกก็เป็นอย่างนี้ โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ โลกไม่เคยเต็มนะ แล้วถึงมีวิชาการออกมาอีก มหาศาลเลยเพราะอะไร เพราะโลกนี้นะคนมากขึ้นมา ต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ ต้องทดแทนขึ้นมา จะต้องค้นคว้าสิ่งใดเพื่อจะให้การดำรงชีวิตไม่ให้มันแก่งแย่งกันเกินไปนัก นี่เรื่องแค่ปัจจัยเครื่องอาศัยให้ชีวิตดำรงไปเท่านั้น แล้วสิ่งนี้มันจะมีวิวัฒนาการของมันไปตลอด นี่ว่า “โลกเจริญๆ แต่ธรรมไม่เจริญเลย”

ถ้าธรรมเจริญขึ้นมา เห็นไหม สิ่งนี้เราอยู่กับโลกนะ โลกเขาคิดค้นขึ้นมาเพื่อให้เราใช้ประโยชน์ เราก็ใช้ประโยชน์เขา ใช้ประโยชน์เฉยๆ ใช้ประโยชน์นะ ใช้ประโยชน์เพื่อมาดูใจของเรา ถ้าเข้ามาใช้ประโยชน์ดูใจของเรา สิ่งนี้ย้อนกลับมาที่เรา ถ้าย้อนกลับมาที่เรา คนนี้มีวาสนาแล้ว

ถ้ามีวาสนาเห็นไหม ต้องหยุดให้ได้ “ศีล” ต้องมีศีลขึ้นมา มันเป็นปกติของใจ ถ้าจิตเป็นปกติขึ้นมา ปกติขึ้นมา ปกติขึ้นมาแล้วเห็นไหม มันก็ยัง...เครื่องยนต์มันติดอยู่ มันก็ยังติดอยู่สภาวะแบบนั้น นี่เงา

เห็นไหม อาการพลังงานที่ของเครื่องยนต์มันมี คุณเครื่องยนต์ดี เราเข้าไปใกล้มัน ถ้าขยับเข้าไป มันหมุนเข้าไป มันดึงเราเข้าไปเลยนะ คุณ คุณอย่างอุตสาหกรรมที่เขาทำกัน มันดึงมือเข้าไป มันดึงคนเข้าไปตายขนาดนั้นเลย

ถ้ามันมีสภาวะ เครื่องยนต์จะไม่ให้มันดึงเราเข้าไป เราต้องมีสติ พอมีสติขึ้นมา ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธินะ ปัญญาอบรมสมาธินี้เงาเหมือนกัน เงาเห็นไหม สิ่งที่เป็นอาการของใจ อาการของใจไม่ใช่ใจ เพราะธรรมชาติของมนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ ๕ สิ่งนี้มันเป็นการสื่อความหมายกัน เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์

ภาษา คุณเวลาหลวงปู่มันท่านเคารพมากนะ แม้แต่ตัวอักษรท่านกราบตลอดเวลาเพราะอะไร เพราะอักษรตัวหนึ่ง คุณพระไตรปิฎกมาจากไหน นั่นมันก็ตัวอักษรนี้ออกมาเป็นพระไตรปิฎก ก็เป็นการสื่อพระไตรปิฎกกับเรา ในอักษรท่านยังเคารพบูชาขนาดนั้น แล้วสิ่งนี้สื่อมาถึงเรา ถ้าสิ่งนี้สื่อมาถึงเรา เราเคารพบูชาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราจะตั้งสติของเราไหม

สิ่งที่เป็นอาการของใจมันไม่ใช่ใจ ถ้าสิ่งที่ไม่ใช่ใจ เราถึงต้องใช้สติ ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ สิ่งที่เป็นปัญญา ปัญญาใคร่ครวญ สิ่งที่เขาบอกว่า “สิ่งนี้สิ่งที่เป็นวิปัสสนาฯ” ศาสตราครุฑบาอาจารย์ที่สิ้นกิเลส สิ้นกิเลสจะเข้าใจสัจจะความจริงว่าอะไรคือเงา แล้วเงานี้มันวิวัฒนาการออกมา

ที่โลกเขาบอกว่า “ถ้ามีความอยากอยู่ ยังมีการกระทำอยู่ นี่มันเป็นกิเลส ถ้าปฏิบัติด้วยกิเลส จะพ้นจากกิเลสไปไม่ได้” แล้วมันเป็นสัจจะความจริง มันเป็นกำปั้นทุบดิน ในเมื่อคนมีความคิด คนมันมีนิเวศธรรม สิ่งที่มีนิเวศธรรม มันเป็นอาการของใจ เพราะเกิดเป็นมนุษย์มีความคิด พอความคิดอันนี้มันเป็นเงา แล้วมันก็ตื่นเต็นอยู่อย่างนี้ เวลาศึกษาธรรมมาก็ โอ้โฮ! รู้มาก ๆ รู้ทั้บถมเหยียบใจจนไม่มีกะใจ ขยับไปไม่ได้เลย

แต่ใช้สติควบคุมนะ สิ่งที่ว่ามันเป็นเงา ที่ว่าเป็นความอยากๆ ถ้ามีสติควบคุม แล้วเราตามความคิดเราไป ความคิด ตามความคิดนะ คิดเรื่องอะไรให้คิดไป แล้วคิดจบแล้ว มันมีเหตุมีผลไหม เอ็งคิดมานี้เอ็งทุกขร้อนไหม

เวลาโกรธ เวลาเรามีกระทบรุนแรงอย่างนี้ ร่างกายนี้สร้างสารต่างๆ ขึ้นมา ขับสารต่างๆ โรคเครียด ไม่เป็นไข้ ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย มันคิดจนเจ็บไข้ได้ป่วยยังได้เลย เห็นไหม คุณ คุณความคิด

มันให้โทษขนาดไหน แล้วถ้าเรามีสติ มันคิดไป เห็นโทษของมันไหม ถ้าเห็นโทษของมัน เวลามันหยุดล่ะ

นี่หยุด ใจต้องหยุดนิ่ง ถ้าใจไม่หยุดนิ่ง เราจะทำอะไรได้ คนเราวิ่งอยู่จะไม่เห็นสิ่งใดเลย คนเราเดินก็เห็นสิ่งนั้นเลื่อนราง แต่ถ้าคนหยุดนิ่ง มันจะเห็นชัด นี่จิตต้องหยุดนิ่งก่อน ถ้าจิตหยุดนิ่งก่อน แล้วมันจะยกขึ้นวิปัสสนาได้

ถ้าจิตไม่หยุดนิ่งก่อนนะ มันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาปลวกที่เข้าใจว่าศึกษาค้นคว้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเข้าใจว่าเป็นปัญญาของเรา “ปัญญามอด ปัญญาปลวก” มันเอาตัวไม่รอดหรอกเพราะอะไร เพราะกินไปจนหมดนะ กินจนเขาเห็นตัวมันเองนะ เขาก็ทำลายมัน

นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษาธรรมวินัยรู้ไปหมดเลย แล้วเอาตัวรอดได้ไหม เอาตัวรอดไม่ได้หรอก ความคิดของเราเพราะอะไร เพราะกิเลสมันหลอกอยู่อย่างนั้น มันปัญญาปลวก ปลวกมันกินพระไตรปิฎก กินบ้านกินเรือน กินจนหมดนะ แล้วมันจะเอาอะไรไปกิน แต่ชีวิตมันสั้นๆ เท่านั้นเอง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราศึกษาเรารู้แล้ว สิ่งนั้นก็รู้แล้ว สิ่งนี้ก็เข้าใจหมดแล้ว มันกินกาลเวลา กินชีวิตเรา กินตัวเองนะ นี่ปัญญาปลวกเห็นใหม่ แต่ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิล่ะ นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเอามาตรีกในธรรม ตรีภในธรรม ตรีภ เข้าใจสภาวะแบบนั้น ตรีภ ความเห็นต่างๆ ถ้าตรีกในธรรมแล้วใคร่ครวญไป ใช้พลังงานนี้ไปไง ใช้ความคิดไป ความคิดที่ว่ามันเป็นอาการของใจที่มันเป็นเงา

สิ่งที่เป็นเงามันเป็นเรื่องของกิเลสพาใช้ อวิชชาพาใช้ จะเป็นเรื่องจินตนาการ เป็นเรื่องของโลก เราจะสร้างโครงการ จะสร้างวิมานในบนอากาศ จะทำไป นั่นเป็นเรื่องของอวิชชา แต่ถ้าเป็นสติ เป็นวิชชานะ เราจะมีสติ เราคิดไปเห็นโทษ เห็นโทษของการคิดนั้น เห็นโทษไง นี่คิดมา ชีวิตก็คือเท่านั้น

เวลาเรา ถึงเวลาหน้าที่การงาน เราก็ไปทำหน้าที่การงาน เสร็จหน้าที่การงาน วางหน้าที่การงานแล้ว เราจะมาประพฤติปฏิบัติ ที่บอกเวลาคับแคบ แล้วทำไมความคิดมันยังคิดไม่หยุด คิดหยุดไม่ได้ นี่สิ่งนี้ เพราะเราขาดสติ เพราะเราขาดกำลัง สิ่งที่เราขาดสติ ขาดกำลัง เราก็ฝึกฝน คนเรา

ขาดการฝึกฝนที่ว่า เวลาทางกว้างขวางและทางคับแคบตรงนี้ไง เพราะเราขาดการฝึกฝน เราไม่เคยเห็นเวลาปัญญามันไล่ทันความคิด แล้วความคิดมันดับ นี่ไง “ปัญญาอบรมสมาธิ” มันเป็นปัญญาอบรมสมาธินะ

แล้วเราไปเห็นการเกิดดับ ว่าเกิดดับแล้วเราก็เพ่ง กสิณ เพ่งเกิดดับนะ ความเกิดดับ ความเกิดดับ อะไรมันเกิดมันดับ ถ้าความเกิดดับมันเป็นสภาวะ สวิตช์ไฟฟ้ามันก็เกิดดับ ปิด-เปิดมันได้ตลอดเวลาทั้งนั้น เพราะมันไม่มีชีวิต มันไม่มีความรู้ไง

แต่ถ้าเรามีปัญญา เราเห็นโทษ มันเกิดดับ เราเห็นโทษของการเกิดดับด้วย ถ้าเห็นโทษของการเกิดดับ พอมันละเอียดเข้าไป มันก็จะรู้ทัน รู้ทันการเกิดดับ เวลามาพิจารณา “เนอะๆๆๆ คิดอีกแล้ว” นี่มันก็อาย กิเลสมันอายนะ กิเลสมันอายธรรม เพราะเรามีปัญญาแล้ว เราตามกิเลสทัน พอมันจะแว็บออกมา เราชี้หน้ามัน มันอาย มันหลบนะ มันหลบ จิตก็ปล่อยๆ เห็นไหม นี่ไง จิตหยุดนิ่ง ไม่ใช่วิปัสสนาหรอก วิปัสสนามันจะเกิดต่อเมื่อจิตมันสงบบ่อยครั้งเข้าๆ แล้วมันสวย อารมณ์

สิ่งที่จิตมันสวยอารมณ์ขณะที่มันยังมีความคิด เวลาจิตที่มันจะคิด มันคิดขึ้นมาได้อย่างไร เวลามันคิด สวยอารมณ์คือเริ่มมีสัญญาข้อมูล สัญญาข้อมูลเห็นใหม่ สิ่งนี้ถึงจะเป็นวิปัสสนา เวลาใจสวยอารมณ์ อารมณ์ที่เกิดขึ้นมาแล้ว เราไล่ต้อนเข้ามานะ “อารมณ์” “เงา” เงาที่เกิดขึ้นมาแล้ว

หน้าที่การงาน เห็นใหม่ นักวิชาการต่างๆ ศาสตราจารย์ต่างๆ โลกต่างๆ นักวิทยาศาสตร์ต่างๆ สิ่งทีคิดอยู่นี่เงาทั้งนั้นเลย แล้วก็วิ่งตามเงาไป นักวิชาการของเรา นักปราชญ์ในศาสนาพุทธ เราว่า “รู้มากๆๆ” เขียนทางวิชาการออกมามหาศาลเลย วิ่งตามเงาไปตลอดเลยเพราะอะไร เพราะมันยังไม่หยุด ถ้าจิตยังไม่หยุด ปัญญามันเกิดได้อย่างไร ปัญญาที่เกิดขึ้นมามันจะสืบต่อไป

ทางวิชาการเขียนแล้วเขียนเล่าๆ เขียนออกมาแล้วกิเลสมันถลอกใหม่ มันชำระกิเลสไปสักตัวใหม่ กิเลสมันได้สะท้อนบ้างไหม มันไม่สะท้อนเลย “ยิ่งเขียนยิ่งมีชื่อเสียง นี่เป็นนักปราชญ์” กิเลสมันก็พองขึ้นไปเรื่อยๆ ใหญ่ขึ้นไปเรื่อยๆ นักปราชญ์นะ จะไปไหนต้องมีคนนับหน้าถือตา จะไปที่ไหน จะไปคลุกคลีกับเขาก็ไม่ได้ เพราะเราเป็นนักปราชญ์ไง แล้วนี่ยังจะพูดถึงหลักธรรม ความจริง

เกิดเวลาจิตกำหนดพุทโธๆ ถ้าเรามีอำนาจวาสนาเป็นเจโตวิมุตติ เราจะกำหนด เรามีศรัทธา จริต เรามีความเชื่อ เราจะมีความเข้มแข็ง ถ้าเราตั้งสติขึ้นมาแล้วกำหนดพุทโธๆ ขึ้นไป นี่ข้อ เหยียดที่มันหมุนออกไป เวลามันก็หดสั้นเข้ามากลายเป็นเพลของมอเตอร์ที่มันนิ่ง สิ่งนี้มันก็หมุน อยู่ สิ่งนี้หมุนอยู่ เห็นไหม พุทโธๆๆ มันมีพลังงานของมันนะ

ถ้ามีพลังงานของมัน ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะเห็นนิมิตนะ พอเห็น นิมิตขึ้นมาก็พูดไม่ได้อีกแล้วเพราะอะไร เพราะเราเป็นนักวิชาการ ถ้าพูดว่าเห็นนิมิต เห็นต่างๆ จิต สงบขึ้นมา เห็นผีเห็นนางต่างๆ เห็นผีเห็นนาง เห็นเทวดา อินทร์ พรหม สิ่งนี้มันเป็นอำนาจวาสนา มันไม่เห็นง่ายๆ หรือ ถ้ามันเห็นจริงนะ การเห็นจริงคือเห็นความจริง ไม่ใช่เห็นโดยการคาดฝัน เห็นการละเมอเพื่อปก

สิ่งที่ว่าถ้าจิตไม่มีสติ ไม่มีสติแล้วไม่มีสติ ไม่มีสติเวลาจิตมันสงบไป จะเลี้ยงผีเลี้ยงนาง นี้ มันเป็นไปได้หรือก เห็นผีเห็นนางก็ว่าสิ่งนี้เป็นที่พึ่งที่อาศัย ลูกกรอกลูกกรอกที่เขาว่ากันไป สิ่งนั้น มันเป็นไสยศาสตร์ทั้งนั้นละ

แต่ถ้าจิตมันมีสติ มันมีสติของมัน เวลาจิตมันสงบขึ้นมาแล้วน้อยนักที่จะเห็นเทวดา เห็น อินทร์ เห็นพรหม เพราะมันต้องมีอำนาจวาสนาของเขา ถ้ามีอำนาจวาสนาของเขาเห็นสภาวะแบบ นั้น ทำไมจะพูดไม่ได้ มันก็พูดได้สิ ถ้าพูดได้ พอจิตมันสงบเข้ามาแล้วมันเห็นสภาวะแบบนั้น แต่ เห็นอย่างนั้นมันเป็นธรรมหรือยัง ยัง! สิ่งนั้นมันแค่เห็นโดยจรตนิสัย

เหมือนเรา คนตาดี คนตาพิการ คนตาต่างๆ ความเห็นก็ต่างกัน สิ่งที่เห็น ก็คนเขาเห็น แต่ เราไม่เห็นก็ไม่ใช่ไรนี่นาเพราะอะไร เพราะสิ่งนั้นเป็นอาการของใจ เป็นเงาอันหนึ่ง แต่ถ้าจิตมัน สงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามาเรื่อยๆ ถ้าจิตมันสงบ นิ่งเข้ามา เจโตวิมุตตินะ จิตสงบเข้ามา เงาก็จะนิ่งไป เราไม่ตะครุบเงานะ ถ้าจิตมันปล่อยวางต่างๆ เข้ามา มันเป็นสมณะ

สิ่งที่เป็นสมณะคือจิตตั้งมั่น ธรรมฐานเกิดตรงนี้ พระกรรมฐานเรา สิ่งที่คุณบาอาจารย์ท่าน สั่งสอนมา สั่งสอนมาเพื่อตรงนี้ไง เพื่อจะให้จิตมันกลับมาพื้นฐานก่อน ธรรมฐาน ฐานะที่ตั้งของ การงาน ถ้ามีฐาน มีที่ตั้ง เหมือนกับเรา ผู้ที่ทำงาน นักกีฬาต้องมีสนามฝึกซ้อม ถ้าเราเป็นมนุษย์ เงินเดือนก็ต้องมีออฟฟิศ ต้องมีที่ทำงาน ต้องมีโต๊ะ ต้องมีต่างๆ จิตมันก็ต้องมีที่ทำงานของมัน เพราะอะไร

เพราะปฏิสนธิจิตตัวนี้มันพาเกิดพาดาย ตัวนี้มันตัวติด ตัวนี้มันตัวไปกว้านมา กว้านต่างๆ ทั้งหมดเลย แล้วสิ่งต่างๆ ที่ว่ามันวิ่งเป็นเงา ศึกษาธรรมวินัยนี้รู้ไปหมดเลย สิ่งที่อยู่หมด อวิชชามันสอน อวิชชามัน นี่โง่ สองชั้น ภูมิปัญญาชาวบ้าน เขาก็โง่ของเขาชั้นเดียวเพราะอะไร เพราะเพลินในชีวิตไง

แต่ถ้าเราสละออกเป็นนักรบออกบวช เราก็ฉลาดขึ้นมา ฉลาดขึ้นมาเพื่ออะไร เพราะงานที่ทำกันอยู่นี่ งานที่โลกเขาทำกันอยู่ ไม่มีวันที่สิ้นสุดหรอก นี่ทำตายทำเกิด คนตายไปแล้วตั้งบริษัทไปแล้วก็ให้ลูกหลานดูแล ลูกหลานก็ห่วงต่อกันไปเป็นเครือ ขยายไป ขอบเขต ทำไปเถอะ สิ่งนี้เป็นเรื่องโลกๆ เพราะอะไร เพราะคนเกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรมชาติ มีปากมีท้องเหมือนกัน จะมั่งมีศรีสุข ทุกข์จนเข็ญใจขนาดไหน อืมเดียวเท่านั้นละ การใช้การสอย สิ่งนี้เสมอกันอยู่แล้ว เพียงแต่ว่ามีอำนาจวาสนาเป็นผู้นำ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นกษัตริย์ สิ่งที่เป็นกษัตริย์ สิ่งนี้สร้างสมขึ้นมาเพื่อจะรื้อสัตว์ขันธ์สัตว์ สร้างสมบารมีมาเป็นสายบุญสายกรรม แล้วเวลาเทศนาว่าการ มันถึงจะมีลูกศิษย์ลูกหาเป็นผู้ที่รื้อกันกันไป เป็นยุคเป็นคราวไป สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลก แล้วเราจะไปตื่นตื่นอะไรกับโลกสภาวะแบบนั้น

สิ่งที่ว่า...สิ่งที่เขามีภูมิปัญญาชาวบ้าน เขาหลงชั้นเดียวนะ เขาโง่ชั้นเดียว โง่กับสังขารมโนสิ่งที่ว่าเป็นชีวิต เป็นผู้รับผิดชอบ เป็นคนที่ขยันหมั่นเพียร เป็นคนดี เป็นคนดีของสังคม อันนี้เป็นโลกียปัญญา นี่สังคม ที่สังคมพุทธสอนกันอย่างนี้ ถ้าเด็กไร้เดียงสาใช้ชีวิตอย่างนั้น แล้วก็เป็นผู้สังคมนาวพุทธ เป็นสิ่งที่ว่ามีคุณธรรม มีศีลมีธรรมในสังคม แล้วทำให้สังคมนั้นเป็นสุข เป็นหลักของสังคม นี่เด็กไร้เดียงสา

แล้วถ้าเราเป็นที่ว่าเราเป็นนักวิชาการ เราเรียนมานี่เราโง่สองชั้น โง่สองชั้นเพราะเราเป็นนักปราชญ์ไง เรารู้ว่า คูสิ ภูมิปัญญาชาวบ้าน พวกนี้ไม่รู้อะไรเลย เรื่องพระไตรปิฎกก็ไม่เข้าใจ เรื่องอริยสัจก็ไม่เข้าใจ สิ่งต่างๆ ก็ไม่เข้าใจ เรานี้เข้าใจไปหมดเลย เรารู้ทั้งภูมิปัญญาชาวบ้านด้วย แล้วเราก็ไปเรียนศึกษามา ได้กระดาษมาเป็นใบประกาศเต็มหลังเลย แล้วเราก็ยังเข้าใจอะไรอีกมหาศาลเลย

นี่โง่ สองชั้นสามชั้น โง่ขนาดนี้ มันยังไม่เข้าใจว่าตัวมันโง่

คูลี เงา วิ่งตามเงาไป แต่ถ้าเราหยุด เราหยุดเงาได้ ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ต้องเป็นปัญญาอบรมสมาธินะ ถ้าไม่เป็นปัญญาอบรมสมาธิ การเพ่งคูอยู่อย่างนั้นมันรักษาไว้ไม่ได้ มันไม่เป็นเอกัคคตารมณ์ มันไม่เป็นจิตตั้งมั่น ถ้าจิตตั้งมั่น จิตมีกำลัง จิตมันถึงเห็นจิตนี้เสวยอารมณ์

จิตเสวยอารมณ์ คือจิตมันออกไปที่เงา โดยธรรมชาติสัญชาตญาณของจิต ร่างกายอยู่ในที่แคด มันจะมีเงาตลอดไป เราอยู่ที่มีแสงจะมีเงา นี่เป็นเรื่องของร่างกาย แต่ถ้าเรื่องของจิต มันจะมีอาการของใจ ถ้ามีอาการของใจ มันมีเงาตลอดไป แล้วเราอาศัยเงานี้เป็นการสื่อสารกัน เป็นการสื่อสารธรรมะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กิริยาของธรรมที่ท่านเทศนาว่าการมา วางธรรมไว้ มันเป็นอาการของใจ ไม่ใช่ตัวใจ ตัววิมุตตिसุนั้นเสวย จะสื่อไม่ได้ เพราะมันเป็นตัวพ้นจากวิญญูสิ่งที่พ้นจากวิญญู แล้วเราเป็นอยู่ในวิญญู เราเป็นคน เราเป็นสื่อสื่อสารกัน สิ่งนี้มันมีอยู่ในวิญญูนี้คือแผนที่เครื่องดำเนิน ไม่ใช่ตัวจริงเลย พระไตรปิฎกชี้เข้าไปที่ใจนะ

นิพพานๆ ที่ว่าเขาสงสัยกันอยู่ เพราะมันไม่มีในพระไตรปิฎกไง พระไตรปิฎกมีแต่คำว่า “นิพพาน” คำว่า “สิ้นกิเลส” แต่ไอ้ที่สิ้นกิเลสมันเป็นอย่างไรร ไอ้สิ้นกิเลสมันเป็นอย่างไรร แล้วมันรู้ได้อย่างไร ถ้าไม่ประพฤติปฏิบัติ มันจะรู้ได้อย่างไร

สิ่งที่ปฏิบัติชี้เข้ามาที่ใจนี้เพราะจิต...ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ มันอบรมสมาธิบ่อยครั้งเข้า สติตั้งมั่นเข้า ฐานมันเกิดตรงนี้เพราะอะไร เพราะจิตมันตั้งมั่น ถ้าจิตตั้งมั่น จิตมันเข้มแข็ง เหมือนนักกีฬาเลย นักกีฬามีพรสวรรค์มาก ทักษะดีมาก แต่ไม่มีกำลังเลยนะ แข่งเมื่อไหร่ก็แพ้เมื่อนั้น แต่ถ้าพูดถึง ถ้าจิตมันไม่ตั้งมั่นเป็นอย่างนั้น วิปัสสนาเมื่อไรก็ล้มเมื่อนั้น เวลาจิตมันเสวยอารมณ์ จิตมันมีกำลังก็ว่า “เราจะวิปัสสนาๆ จะใช้กำลัง จะใช้ภาวนามยปัญญา”

ครูบาอาจารย์ในกรรมฐานเราสอนว่า “ต้องชำระจิตด้วยปัญญา” ปัญญาอย่างนี้ก็เกิดขึ้น มันเป็นสัญญาทั้งนั้น เป็นเงาทั้งนั้นเลย วิ่งตามเงาอีกแล้ว นี่ว่าจะฆ่ากิเลสไง ก็วิ่งตามธรรมสิ

ถ้าวิ่งตามธรรม เห็นไหม ถ้ามันล้มเหลว ต้องตั้งสติ ต้องไม่มั่งง่าย ต้องกลับไปตั้งปัญญาอบรมสมาธิ คือไล่ความคิดไปเรื่อยๆ มันจะปล่อยมา ปล่อยความคิดมา ถ้าปล่อยความคิดมา มันก็ตั้งมั่น นี่เอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น จิตมีกำลัง เหมือนนักกีฬา มันต้องฝึกซ้อม นักกีฬานะ นักมวย เข้าขึ้นมาวิ่ง ๒๐ กิโล เขาวิ่งไปทำไม? เขาวิ่งเพื่ออะไร? เขาวิ่งเพื่อให้เขาร่างกายเขาแข็งแรงใจ

นี่ก็เหมือนกัน พอเราจะออกไปใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรือออกไปที่พุทธโศ เราก็ไม่เอาแล้ว นักกีฬาที่เขาได้แชมป์กัน แล้วที่เขาเสียแชมป์กันเพราะจี้เกียด เพราะจี้เกียดฝึกซ้อม เพราะไม่มีวินัย เพราะเขาขาดวินัย ขาดวินัยกับตัวเอง เขาถึงรักษาตำแหน่งหน้าที่ของเขาไม่ได้นาน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเริ่มวิปัสสนา เห็นจิตเสวยอารมณ์ เราจะวิปัสสนาไปเลย เรามัวแต่จะเอาให้ได้ผลไง เราถึงเป็นคนมั่งง่าย “คนที่มั่งง่ายทำอะไรจะไม่ได้ผลเลย”

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “สติชอบ ความเพียรชอบ งานชอบ” ต้องชอบธรรม ถ้ามันชอบธรรม มันจะเป็นผลงานขึ้นมา มันเป็นปัจจุบันธรรมขึ้นมา มันไม่ใช่อดีตอนาคต เคยได้ใช้ปัญญาหนหนึ่ง แล้วมันปล่อยวางหนหนึ่งก็อึดอึดใจ แล้วก็ใช้สัญญาอันนั้นมาหลอกตัวเอง นี่วังตามเงา นะ ให้เงามันหลอก แล้วก็วังตามมันเป็นอวิชา วังตามมันอย่างนั้น ทั้งปีทั้งเดือนนะ แล้วตอนนี้การปฏิบัติของเรามันก็ไม่ก้าวหน้า ถึงต้องห้ามมั่งง่าย ห้ามมั่งง่ายต้องตรวจสอบ

ถ้ามันไม่ปล่อยวาง ใช้ปัญญาแล้วเราจะเห็นจิตเสวยอารมณ์ ใช้ปัญญาวิมุตติ วิปัสสนาด้วยปัญญา ถ้ามันไม่ปล่อยวาง คำว่า”ปล่อยวาง” มันรู้ง่ายๆ เลย ถ้าเวลาเราใช้ปัญญาเข้าไป เหมือนมีดสมาธิจับ ใช้ปัญญาตัด ปัญญาคือมีด ถ้าปัญญามันตัด คุณิ เราตัดหญ้า เราตัดไม้มันจะขาด พอขาดเราเห็นนะ เราเห็นเป็นปัญญาขาดมันก็ว่าง มันก็สบาย แล้วถ้าเราใช้ปัญญาใคร่ครวญไป ใคร่ครวญความคิด ถ้ามันปล่อยไม่ได้ นั่นมันตัดไม่ได้ นั่นมันติดมันถือ นั่นมันต้องกลับไปสมาธิแล้ว

ถ้ามันกลับไปสมาธิ มันจะย้อนกลับมาที่สมณะ นี่ฐานของจิต ถ้าจิตมันหยุด จิตมันไม่วังไปตามเงา มันจะมีอาการอย่างนี้ ถ้ามีวิปัสสนาอย่างนี้เกิดขึ้นมา นี่วิปัสสนามันเกิดอย่างนี้ ถ้าวิปัสสนาเกิดอย่างนี้ มันก็ใคร่ครวญได้ มันก็ชำระกิเลสได้ กิเลสมันอยู่ที่ไหน? “กิเลสมันอยู่ที่ใจ”

ที่วังตามเงา เงามันเป็นขั้น แล้วพระอรหันต์เวลาสิ้นจากกิเลสแล้ว “ภารา หละพลญกขุณา” ขั้นก็คือขั้น ไม่อย่างนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการที่ว่า “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาของผู้สิ้นกิเลส” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นกิเลสแล้ว แล้วทำไมมันยังมีเงาอยู่ละ เงาคืออาการที่สื่อความหมายกัน ที่ธรรมสื่อธรรมๆ อยู่ นี่มันสื่อออกมาอย่างนี้ แต่ใจที่วิมุตติออกไปแล้ว ใจมันออกไปจากขั้น จากวัฏฏะทั้งหมดเลย อาการที่มีอยู่เพราะอะไร

เพราะเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วเรามีธาตุ ๔ และขั้น ๕ ถึงสื่อความหมาย นี่สื่อถึงได้เพราะอะไร เพราะเป็นสอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ ถ้าพระอรหันต์ที่ตายไป

แล้ว “ตะ” ชั้นนี้มันจะขาด เพราะขาดตั้งแต่กิเลสมันขาด ต้องวิปัสสนาไป ชั้นนี้เป็นชั้น เป็นชั้น เป็นชั้น เป็นตอนเข้าไป จนถึงที่สุด ชั้นนี้ไม่มีเลย

“สิ่งใดมีอยู่ สิ่งนั้นสิ้นกิเลสไม่ได้ ถ้าสิ่งใดยังมีอยู่ สิ่งใดยังจับต้องอยู่ได้ มันจะสิ้นกิเลสได้อย่างไร”

สิ่งที่มันสิ้นกิเลสไป แล้วถ้าสิ่งที่มันสื่อความหมายกันอยู่อย่างนี้ สิ่งที่เป็นชั้น ๕ สิ่งที่เป็นสัญญา เป็นความคิด ถ้ามันตัดไม่ได้ เราก็ย้อนกลับมา สิ่งนี้มัน...ถ้าเราไม่มั่งง่าย เราไม่เป็นคนจับจด การกระทำของเรามันต้องก้าวหน้า มันไม่ต้องขอยเท้าอยู่กับที่ ขอยเท้าอยู่กับที่ นี่ตื่นเงา ดูในภาคปฏิบัติก็ได้นะ ถ้าตื่นเงาในภาคปฏิบัติ มันจะชำระกิเลสไม่ได้ ถ้ามันชำระกิเลสไม่ได้ มันก็ลูปคลำกันไปอย่างนี้ ลูปคลำไปอย่างนี้ แล้วก็เหนื่อยเนื้อดำใจ เราทำแล้วไม่ได้ผล

ก็มันไม่สมควรแก่กรรม! มันไม่เป็นสัจจะความจริง! ถ้าเป็นสัจจะความจริง รู้แจ้ง มันต้องรู้แจ้ง มันจะเห็นจริง นี่การภาคปฏิบัติอย่างนี้

เวลาพระอรหันต์ เวลาประพาศปฏิบัติขึ้นมาแล้วถึงบอก “ไม่เชื่อพระพุทธเจ้าเลย” ไม่เชื่อเพราะอะไร เพราะมันเห็นจริง มันเห็นจริงแล้วเห็นอันเดียวกัน เห็นความเป็นไปเหมือนกัน สิ่งที่เหมือนกัน แล้วสิ่งนี้สื่อความหมายได้ไหม มันสื่อได้ มันตรวจสอบได้ แต่ว่าเหมือนกันๆ โดยเหมือนของเรา เหมือนโดยถือปี่มานี้ว่าเหมือนๆ เหมือน ทำไมทุกซ์ละ

อย่า...อย่าเก็บไว้ในหัวใจนะ เวลาเศร้าหมอง เวลาทุกข์ในหัวใจ จะมาเก็บไว้ว่าเราไม่มีฯ อย่าหลอกตัวเอง มันหลอกตัวเอง มันเป็นไปไม่ได้หรอก สิ่งที่มีมันไม่มี ถ้ามันเป็นสภาวะแบบนั้น ถ้ามันเศร้าหมอง มันส่องใส มันเป็นไปในหัวใจ นั่นละมันทั้งนั้นละเพราะอะไร เพราะมันเป็นเงา มันเป็นนามธรรม เห็นไหม

นาม-รูป ถ้าเป็นนาม-รูป ถ้านามพิจารณาจิต ถ้ารูปพิจารณากาย เจโตวิมุตติใจ พอเจโตวิมุตติ จิตสงบ ถ้าจิตไม่สงบ การเห็นมันเป็นสัญญา สิ่งให้เห็นแล้วเป็นสัญญา มันเป็นภายนอก ภายนอกเพราะอะไร เพราะมันเป็นเงา สิ่งที่เป็นเงา เราจะให้หยุดนิ่งเพื่อให้กลับมากที่จิต ถ้ากลับมากที่จิต เราก็พุทโธๆ ให้มันกลับมาที่จิต ถ้าจิตมันออกไปเห็นภายนอก นี่เทียบเคียง ถ้ามันเบื่อหน่าย การพุทโธๆ แล้วเบื่อหน่าย ก็พิจารณาภายนอก เห็นซากศพ เห็นต่างๆ นี่ภายนอก ถ้าเห็นภายนอกมันจะหดเข้ามา หดเข้ามาๆ เรื่อยๆ หดเข้ามาหมายถึงว่าจิตมันจะหยุดนิ่งเข้ามาเรื่อยๆ

เงาเห็นไหม ตั้งแต่เข้ามันก็ทอดไปไกล มันก็กลับมาเป็นตอนเที่ยง ถ้ากลับมาเที่ยง ระหว่างพระอาทิตย์ตกตรงหัว เงามันก็ยังอยู่ที่ปลายเท้า นี่ตรงหัวเห็นไหม พุทโธๆ มันก็จะสงบนิ่งเข้ามาๆ สงบนิ่งเข้ามา มันก็เกิดเอกัคคตารมณ์ เกิดจิตตั้งมั่น จิตเป็นผู้วิปัสสนา จิตเป็นผู้เห็นกาย ถ้าจิตเป็นผู้เห็นกาย ถ้าจิตมันสงบไปเห็นอวัยวะต่างๆ เห็นเส้นผม เห็นกระดูก เห็นต่างๆ ถ้าเห็นสภาวะการเห็นกายนะ มันจะสะท้อนหัวใจ มันไม่ใช่เห็นอย่างเราหรอก

เห็นอย่างเรา เห็นแบบเด็กไร้เดียงสาใจ เด็กไร้เดียงसानะ มันไปเก็บของ มันไปทำงานให้พ่อแม่ พ่อแม่จะชมว่าเด็กคนนี่เก่งๆ ใจ นี่ก็เหมือนกัน วิปัสสนาเด็กๆ เวลาปล่ามนะ “โอ๊ย! กายเป็นอย่างนั้นนะ” “โอ้โฮ! เห็นกายนะ” “โห! สลดสังเวช มันปล่อย” โม่ทั้งนั้นเลย โม่! โม่! โม่! เพราะอะไร เพราะมันไม่สะท้อนหัวใจ

แต่ถ้าจิตมันสงบนะ จิตสงบเข้ามา เห็นกายจากภายนอก กายที่เห็นกันเขาเรียกว่า กายนอก กายนอกหมายถึงว่า มันไม่ใช่เห็นจากใจ มันเห็นจากเงา เห็นจากสัญญาอารมณ์ นี่กายนอกเพราะมันไม่สะท้อนหัวใจ

ถ้าจิตเราสงบเข้ามา พอเห็นกายนอก มันจะปล่อยเข้ามา พุทโธๆ หรือพิจารณากายเข้ามาจะปล่อยเข้ามาเรื่อยๆ จะปล่อยเข้ามาจนถึงเที่ยง เที่ยงเห็นไหม พอเที่ยงแล้วจิตย้อนไปเห็นกาย การเห็นกายโดยสังจะความจริง เห็นโดยจิต มันจะสะท้อนจิต การเห็นกาย ทุกคนพิสูจน์ได้ การเห็นกายมันจะสั้นเทาไปหมดเลย สั้นเทาไปถึงชั่วหัวใจเลยเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นอุปาทาน นี่มันยึดมันถือมัน

ปากทุกคนนะ ปากชาวพุทธนี่บอกว่า “กายนี้ไม่ใช่เรา ชีวิตนี้ไม่ใช่เรา เกิดมาแล้วต้องตาย” จีโม่ทั้งนั้นเพราะอะไร เพราะวิ่งตามเงา กิเลสมันสอนให้โม่ มันก็จะโม่ไปตามกิเลส

แต่ถ้ามันพอจิตมันสงบเข้ามา ถ้ามันเห็นบิ๊มันจะสะท้อนหัวใจ การเห็นจริงใจ เหมือนกับสมบัติ เหมือนกับเรามีเงินมาก เราซื้อเพชรไว้เม็ดหนึ่ง แล้วเราเก็บซ่อนไว้แล้วเราลืม มันไม่เคยเห็นเลย เราก็รู้ว่ามีเม็ดหนึ่ง แต่ลืม คั่นแค่นั้นก็ไม่เจอ แล้ววันหนึ่งไปเปิดเจอเพชรเม็ดนั้นเข้า มันส่องแสงประกายแวววาว เราจะดีใจมาก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบนะ แล้วมันไปเห็นกายนะ มันสะท้อนหัวใจมาก เพชรมันเป็นแร่ธาตุ เราว่าเป็นแร่ธาตุ เราเก็บไว้เฉยๆ เห็นไหม แต่ถ้าเป็นการเห็นกาย มันยิ่งกว่าได้เพชรอีก

เพราะอะไร เพราะมันเป็นสิ่งที่ว่า...มันเป็นสิ่งนามธรรมที่ติดกับใจดวงนี้ไปไง ถ้าเห็นกายอย่างนี้ มันสะท้อนใจ หัวใจ ถ้าสะท้อนใจหัวใจนะ

นักกีฬา มันไม่ได้ฝึกซ้อม มันไม่มีครูบาอาจารย์ มันไม่มีประสบการณ์ มันก็ตกๆ หล่นๆ ไป มันก็ต้องพยายามกลับมาที่พุทโธ แล้วพยายามทำสิ่งนี้ไว้ พยายามตั้งกายให้ได้ พอตั้งกายได้ ถ้าเรา กำหนดได้ กายนี้ให้มันแปรสภาพไป จะเป็นดินหรือเป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟก็ได้ จะให้พุพอง อย่างไม่ก็ไม่ได้ มันอยู่ที่จิตนิสัยนะ

ไม่ใช่ว่าครูบาอาจารย์องค์ใดองค์หนึ่งบอกเห็นกายแล้วต้องเป็นอย่างนั้น แล้วเราถ้าเห็น เป็นภาพอื่นจะไม่ใช่ออย่างนั้น เห็นเป็นภาพปัจจุบัน ถ้ามันสะท้อนใจ หัวใจ มันสะท้อนกิเลส มัน ถูกต้องทั้งนั้น มันเป็นจิตนิสัยใจ นี้อภิปุทธิ มันไม่มีสูตรสำเร็จ อภิปุทธิมันจะไปถือปีมา จะให้เป็นเหมือนของคนอื่นไม่ได้ อภิปุทธิมันต้องเป็นปัจจุบันธรรม ปัจจุบันมันจะชำระกิเลส อคติอนาคตมันเป็นการสร้างมาให้เป็นเรานี้ไง

อดีต เห็นไหม เราทำคุณงามความดีมา เราได้สร้างสมบุญญาธิการมา เราถึงได้เกิดเป็น มนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์แล้วมีอำนาจวาสนา เพราะสนใจใฝ่ใจในการเอาตัวรอด เอาตัวรอดนะ เอาตัวรอดจากโลกของกิเลสใจ ถ้าคนเป็นโรคเป็นภัยแล้วออกห่างจากโรคจากภัย เขาจะมีความสุขสบาย

คนเวลาทุกข์เวลายากนะ ยิ่งเป็นโรคที่ว่าเป็นโรครุนแรง มันจะบีบคั้น มันจะทำให้เรากระวน กระวาย กินก็ไม่ได้ นอนก็ไม่หลับ ทุกข์ไหม นั่นเวลาเขาไปเจอโรคภัย แต่ขณะนั้นคนยังเป็นปกติ อยู่ เราไม่เจอโรคภัย เราก็อ่า “ไม่เป็นไร ถึงเป็นเราก็อทนเอา” แต่ขณะที่ในปัจจุบันนี้ เราเป็นโรค กิเลสใจ เราเป็นโรคกิเลสมันบีบคั้นอยู่ แต่มันเป็นโรคนามธรรมที่เราไม่รู้ แล้วเราแก้ไม่ได้

แต่เพราะมีอำนาจวาสนา เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสดาเป็นผู้สิ้นกิเลส รู้วิธีการแก้ กิเลส รู้วิธีการแล้ววางหลักการไว้ แล้วไอนักปราชญ์เทียมๆ มันไปศึกษามาแล้วมันก็สอนเทียมๆ กันอยู่อย่างนี้ มันเป็นการแก้กิเลสเทียมๆ ถ้าแก้กิเลสเทียมๆ มันก็เป็นการครอบงำไว้ไง

เหมือนกับหมาห่มหนังเสือไง หมาห่มหนังเสือนะ มันเข้าใจว่ามันเป็นเสือ มันจะเห่าแบบ เสือไง เวลาเสือคำราม เสียงเสือคำรามนี้มันคือสีหนาท ผู้ที่รู้จริง ผู้ที่เป็นครูบาอาจารย์มันคือสี หนาท มันสะท้อนกิเลสทุกคำพูดนะ แต่ถ้าเป็นหมา มันจะเห่าไง มันจะคิดว่ามันเป็นเสือไง

สิ่งนี้มันเป็นการสะสมกิเลสทั้งนั้นเพราะอะไร เพราะหมามันกลัวเสือมาก เห็นเสือนะมันจะสันเทาะ เพราะเสือจะกินชีวิตมันไป

สิ่งนี้เป็นหาผลประโยชน์ทางโลก มันเป็นปลวก เป็นปลวกที่จะทำลายบ้านเรือนของตัวทำลายศาสนา แต่ถ้าเป็นเสือ มันเป็นเสือนะ มันเป็นตัวมีอาชญาในย มันจะเลือกกินอาหารของมัน มันจะกินอาหาร มันจะจัดการของมัน สิ่งนี้ก็เหมือนกัน บันลือสีหนาทนะ ถ้าเป็นกรรม มันจะเป็นสภาวะแบบนี้

ถึงว่า “เราจะประพฤติปฏิบัติต้องกาลามสูตร” ศรัทธาเชื่อ เชื่ออาจารย์ของเราเนะ เรา...เวลาครูบาอาจารย์ ทำบุญกับพระอรหันต์จะได้บุญกุศลมาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่สังฆทานขึ้นมา จนทำตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาเรียงขึ้นมาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา นี่เป็นบุญกุศล

แล้วพระอรหันต์ในบ้านละ พระอรหันต์ในบ้านคือพ่อแม่ของเราไง ถ้าเราได้อุปัฏฐากพ่อแม่ เราได้ดูแลพ่อแม่ของเรา นี่มันก็อุปัฏฐากพระอรหันต์ แต่ทำไมใจเรามีคบอด ทำไมเราไม่เห็นคุณประโยชน์อะไรเลย แม้แต่พระอรหันต์ในบ้านก็ไม่รู้จัก จะแผ่นกระโศก จะโลดเต๋นไปเอาพระอรหันต์ข้างนอก นั่นมันเป็นเรื่องครูบาอาจารย์ เหมือนเสือกกับหมาไป

ในเมื่อครูบาอาจารย์ สิ่งที่ยื่นนำมา ชักนำเรามาในศาสนา มันก็เหมือนพ่อแม่ ถ้าเหมือนพ่อแม่ใช่ไหม เขาชักนำมา ชักนำมาเพื่อศาสนา ชักนำมาเพื่อให้เรามีโอกาส แต่ขณะที่หมามันเป็นสิ่งที่เข้าถึงไม่ได้ มันต้องเป็นครูบาอาจารย์ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สิ้นกิเลส เห็นไหม ศาสดาผู้สิ้นกิเลสจะรู้ถึงวิธีการแก้กิเลสไหม

พ่อแม่เราก็เหมือนกัน พระอรหันต์ในบ้าน แต่พระอรหันต์ ก็การดำรงชีวิตไป การเลี้ยงดูเรามา มีบุญคุณกับเรามา เราได้อุปัฏฐาก แต่พ่อแม่เราสอนให้สิ้นกิเลสไม่ได้เนะ เพราะพ่อแม่ของเราไม่รู้จักวิธีการ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าครูบาอาจารย์ของเราไม่รู้จักวิธีการ นั่นก็เป็นเรื่องของครูบาอาจารย์ของเรา

แต่ถ้าเป็นเสือ เป็นครูบาอาจารย์ที่สิ้นกิเลส เสือนันน่ากลัวนะ เวลาเข้าไปใกล้ๆ มันตะปบเอานะ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าผู้ที่สิ้นกิเลส สิ่งใดมันเป็นโทษไป สิ่งใดที่มันเป็นโทษกับการชำระกิเลส

ขาดสติ เห็นใหม่ ครุบาอาจารย์เวลาท่านติลกศิษย์ของท่านนะ ใช้ชีวิต“เดินไปเหมือนกับเอาหัวเดินต่างเท้า” ไม่ใช่ปัญญาไง ไม่ใช่ปัญญาใครครวญ ใช้หัวเดินต่างเท้า คือเดินไปวันๆ หนึ่ง

การเดินจงกรมนะ ถ้าเราไม่มีสติ เราไม่มีสติในการเดินจงกรม ดูสัตว์มันก็เดินของมันนะ สัตว์มันวิ่งเล่นของมันทั้งวันๆ แล้วเราก็เดินเหมือนสัตว์เลย เราต้องมีสติสิ เราต้องมีสัมปชัญญะสิ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติไป เวลากิเลสมันแข็งข้อขึ้นมา มันอ่อนล้า นี่เสื่อจะคอยเตือนตรงนี้ไง เวลาเสื่อคำรามขึ้นมา มันสะเทือนหัวใจนะ

ศาสดาจะสิ้นกิเลสเป็นอย่างไร การเตือน การบันลือสีหนาท มันเป็นประโยชน์กับลูกศิษย์ทั้งนั้น มันเป็นประโยชน์นะ มันเป็นการเตือน “เวลานี้มันกินเราไปทุกวันๆ นะ ชีวิตของเราที่จะสิ้นไปนะ” แล้วเรา ชีวิตเรา เราก็ยังมีโลกอยู่ กิเลสยังมีในหัวใจ มันยังมีแรงขับเคลื่อนอยู่ มันจะต้องเกิดต้องตายแล้วเกิด เห็นใหม่

เราสร้างบุญกุศล เราก็ทำบุญกุศลแล้ว เราก็อยู่กับครุบาอาจารย์แล้ว ตายไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมแน่นอน นี่เสียเวลามาก แล้วจะวนกลับมาอีกรอบหนึ่ง วนกลับมาแน่นอน เพราะ! เพราะเวลาเกิดไปที่ไหน มันอนิจจังทั้งหมด “ที่ไหนมีการเกิด ที่นั่นต้องมีการตายแน่นอน” แล้วเวลาตายขึ้นมาล่ะ

แต่ในปัจจุบันนี้ “โอกาส” โอกาสที่จะเกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนานี้แสนยาก แต่เวลาครุบาอาจารย์ของเราจะ ย้อนอดีตไป “บุพเพนิวาสานุสติญาณ” เกิดมาพบพระพุทธศาสนาบ่อยๆ การบ่อยๆ ก็เกิดสร้างสมบ่อยๆ

การปฏิบัติเห็นใหม่ “ทำบุญร้อยหนพันหน ไม่เท่าถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนหนึ่ง สมาธิร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับปัญญาหนหนึ่ง”

เราทำปัญญา เราเกิดเห็นทำจิตสงบแล้วเห็นกายหนหนึ่ง สิ่งนี้มันก็สะสมมาที่ใจ เห็นใหม่ ทำไมผู้ที่ประพฤติปฏิบัติง่ายก็มี “จิปปาปัญญา” ถ้าจิตสงบแล้วเห็นใหม่ ครุบาอาจารย์บางองค์นะ เวลาปลงผม ผมตกนี้เป็นพระโศดาบันเลย บางองค์ถึงสิ้นกิเลสได้เลย นี่เพราะอะไร เพราะสร้างสมมาอย่างไร ที่เรากำลังอยู่ ถ้าเราปฏิบัติไม่ได้ผล ก็เพื่อเหตุนี้ไง เหตุที่ว่า เราปฏิบัติมา เพราะเอายอดของธรรม เอายอดของบุญกุศล

เวลาเราเกิดในทางโลกเขา นี้น้อยเนื้อต่ำใจ เราเป็นคนทุกข์คนยาก เราไม่มีโอกาสได้ทำบุญกุศลเหมือนเขา เขาทำบุญกุศลมาก การทำบุญกุศลด้วยมหากุศล ภาวนานี้มหากุศล นั่งเฉยๆ เอาจิตสงบได้ ถ้าจิตสงบ “ทำบุญร้อยหนพันหน ไม่เท่าเกิดจิตสงบหนหนึ่ง” แล้วทำไมจะไม่มีโอกาสทำไม่ให้อกิเลสมันหลอกให้ไปดูลึงวัดดู

วัดดู เวลาทางโลก เขาก็ตื่นกัน เขาก็แข่งชิงกัน เวลาเราจะมาปฏิบัติก็ให้มันถูกมันหลอกอีก เราไม่มีวัดดู ไม่ได้บิณฑบาต ถ้าเรามีวัดดูแล้วได้บิณฑบาต เราจะมีคุณค่าแบบเขา แล้วทำไมถ้าเราทำจิตสงบเข้ามา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ก็มี ถ้าธรรมเป็นอย่างนี้...

คนเราเกิดมานะ อยู่ที่บุญกับกรรมนะ เกิดมาให้อ่านาจวาสนาที่มี เกิดมาทุกข์จนเข็ญใจก็มี พระอรหันต์ที่มี...พระสีวลี เห็นไหม ลากสักการะมหาศาลก็มี พระอรหันต์ที่ว่าแทบจะไม่มีใครเหยี่ยวแลเลยก็มี สิ่งที่มีสิ่งนี้มันเรื่องหยาบๆ เรื่องของวัตถุภายนอกนะ แต่ถ้าใจพระอรหันต์ ใจที่สิ้นกิเลส ใจที่ไม่วิ่งตามเงาอีกแล้ว

นี่เข้าไปหาเงา เงาหยุดนิ่ง แล้วเข้ามาถึงตัวจิต ตัวที่วิปัสสนา ต้องทำลายตัวนี้นะ ถ้าไม่ทำลาย เพราะจิตมันเป็นตัวตายตัวเกิด แก่ตื่นเงานะ แคหยุดนิ่งแล้วก็ว่านี่เป็นวิปัสสนา แล้วยังกล้าพูดด้วยว่านี่คือนิพพานอีกต่างหากนะ ถ้ามันเสวยอารมณ์ไป มันเป็นเรื่องที่มันเป็นเรื่องหยาบๆ ถ้าธรรม วิมุตติธรรมนี่คือมันหยุดนิ่ง มันไม่เสวยอารมณ์ กิเลสทั้งนั้นเพราะอะไร เพราะมันไม่ชำระกิเลสเลย

คูสิ คูอย่างในเมื่อยังมีเชื้อโรคอยู่ ยังมีโรคร้ายในหัวใจอยู่ แล้วถ้าหัวใจมันไม่ทำลายของมันไปเองเลย มันจะแก้กิเลสได้อย่างไร เราจะปฏิเสธ เราจะไม่ยอมรับอย่างไรก็แล้วแต่ เห็นไหม ความลับไม่มีในโลก เดียวมันเกิดแน่นอน เกิดเพราะอะไร เพราะมันมีภวาสวะ มันมีความรู้สึก มันมีใจอยู่

คูสิ คูพระอรหันต์เวลาสิ้นกิเลส “สตูปาทิสตนิพพาน” มี “ภารา หเว ปรณฺจกฺขณฺธา” ชั้นนี้ไม่ใช่เรา คูสิ คูเวลาจิตเสวยพร้อม เสวยขั้นนี้ ถ้าจิตเสวยขั้นนี้ นี่จิตเสวยอารมณ์ ถ้าเสวยอารมณ์ นี้ยอดธรรมใจ ยอดธรรมถ้ามันไม่เสวย มันไม่เสวยได้ เพราะมันไม่มีกิเลสใจ แต่ถ้าเราจิตเราจิตนี้ อยู่ มันไม่เสวย แต่มันคันนะ ถ้ามีกิเลสมันคัน มันลึงเลสงสัย นั่นคือตัวเกิด แล้วบอกว่า นิพพาน นิพพาน เดียวมันจะไปเกิดอีก พอไปเกิดเข้า ก็จะไปคอตกอยู่นั่น สิ่งนี้หลอกกันไม่ได้หรอก

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาที่สิ้นกิเลส เพราะสิ้นกิเลส ถึงรู้วิธีการกำจัดกิเลส แล้ววิธีการกำจัดกิเลส การทำลายกิเลส การฆ่ากิเลสมันเป็นขั้นเป็นตอน จำกัดวงแค้นเข้ามาใจ เห็นไหม ที่ว่า “สมาธิเป็นผู้จับ ปัญญาเป็นผู้ตัด” นี่มันมีวิธีการของเขานะ

แต่ปัจจุบันนี้ เขาเอาไปขยายความกันจนออกไปนอกกลุ่มนอกรทางเพราะอะไร เพราะเขา ไม่ได้กำจัดกิเลส เขาไม่ได้แก้กิเลส เขาถึงไม่รู้วิธีการ แต่ตรึกด้วยปัญญาปรัชญา ด้วยการตรึก ถึงบอกว่า เป็นนักปราชญ์ใจ เป็นเหมือนปลวกเหมือนมอดทำลายตัวเอง ทำลายจิตของตัวเอง เพราะเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พบพระพุทธศาสนาแล้วมันเทียบเคียงได้ใจ

เวลาตายไปแล้วนะ ถ้าทำคุณงามความดีก็ไปเกิดเป็นพรหม แต่ไม่ได้ทำคุณงามความดี เพราะอะไร เพราะถ้าเราเป็นปลวก เราทำลายโอกาสของเรา แล้วเราไปสั่งสอนคนอื่น นี่กรรมมัน เกิดตรงนี้ไง เกิดตรงที่ไปทำลายโอกาสของคนอื่น ทำลายโอกาสของคนอื่นแล้วมันจะไปเกิดเป็นพรหมที่ไหน มันก็จะไปเกิดตามแหล่งกรรม ใครทำกรรมมากกรรมน้อย มันถึงน่าสังเวช สังเวช เพราะมันเป็นการกระทำของเขา มันเป็นเรื่องที่ไม่รู้ใจ สิ่งทีอวิชขามันปิดใจ แล้วมันไม่รู้กรรม ไม่รู้การกระทำของเขา แล้วทำแล้วก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ

นี่วิ่งตามเงา แล้วเงานั้นมีกิเลส เงานั้นมีวิชา เงานั้นมีทฤษฎีมานะ เงานั้นสร้างให้เป็นอหังการแล้วก็ออกไปตามภาษาโลก เราถึงจะไม่วิ่งตามมัน เราต้องหยุดมันให้ได้

อย่างถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ จะต้องหยุดด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นเจโตวิมุตติต้องหยุดด้วยคำบริกรรม เป็นปัญญา-เป็นเจโตวิมุตติ นี่จิตมันสงบเข้ามา

อย่างที่เขายกบอกว่า “ถ้ายอดธรรมคือจิตที่ไม่เสวยอารมณ์” คำว่า “ไม่เสวยอารมณ์” มันจะไม่...ตัวจิตวิมุตตินี้มันจะไม่มีอาการ แต่คำว่า “ไม่เสวยอารมณ์” มันมีอยู่แล้วมันจะไม่เสวยได้ อย่างไรก็ตาม เพราะมีสติ เพราะเรากำหนด เพราะเรามันมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เพราะเป็นปลวกเป็นมอด เป็นการคาดหมาย มันไม่มีวิปัสสนาญาณ

วิปัสสนาญาณคือปัญญา งานชอบ เพียรชอบ เห็นไหม มรรคญาณเกิดตรงนี้ไง ถ้ามรรคญาณเกิดตรงนี้ เวลาจักรมันเคลื่อน นี่เวลาธรรมจักรเคลื่อน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักๆ นั่นเทศน์ธรรมจักๆ เวลาเทศน์ธรรมจักๆ ขึ้นไป เป็นการประกาศศาสนา เทวดา

อินทร์ พรหมส่งข่าวขึ้นไปเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไปบอก “จักรเคลื่อนแล้ว จะไม่มีใคร จะย้อนศรกลับมาได้”

แต่เวลาปัจจุบันนี้ เวลาครูบาอาจารย์ที่สอน สอนออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง มันยิ่งกว่าย้อนกลับอีกนะ แต่ที่ว่าย้อนกลับไม่ได้คือ ย้อนกลับไม่ได้ คือใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับไม่ได้ในใจพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เพราะจิตนั้นเป็นผู้ที่พ้นกิเลส จิตที่ไม่เสวยอารมณ์ สิ่งวิมุติ มันไม่มีใครสามารถจะไปแตะต้องสิ่งนั้นได้ นี่มันย้อนกลับไม่ได้ตรงนั้น

ไม่ได้ตรงนั้นเพราะสิ่งนั้นมันมีเหตุมีผล มันมีผลมีการกระทำ ผลอันนี้มันเกิดจากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกปัญจวัคคีย์เห็นไหม “เธอเคยได้ยินไหมว่าเราสิ้นกิเลส เธอเคยได้ยินไหมว่าเราเป็นพระอรหันต์” นี่สิ่งนี้มันย้อนกลับไม่ได้

สิ่งที่ย้อนกลับไม่ได้ แล้วเวลาเทศน์เป็นธัมมจักๆ ออกไป สิ่งที่เป็นจักร เกิดปัญญาขึ้นมา จากปัญญาของพระอัญญาโกณฑัญญะเห็นไหม “ธรรมสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ธรรมทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา” ต้องดับแล้วว่าจิตที่ไม่เสวยอารมณ์ มันดับอะไร มันได้ทำลายอะไร มันแค่นิ่งอยู่ สิ่งหนึ่งอยู่ นิ่งอย่างนี้มันนิ่งโดย “หมาห่มหลังเสื่อใจ”

แต่ถ้าเป็นของพระอัญญาโกณฑัญญะ “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา” แต่การดับนี้ดับด้วยมรรคญาณ ดับด้วยปัญญา เวลาปัญญามันเกิด เวลาสิ่งที่เป็นปัญญามันเกิดขึ้นมา มันจะเห็นจักร ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักๆ ถ้าจักรอันนี้เคลื่อนไป แล้วมันได้กลับมาทำลายกิเลสในหัวใจของพระอัญญาโกณฑัญญะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชื่นใจมาก “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” เหมือนกับพ่อแม่ที่เห็นเด็กที่หิบบอกมาให้ พ่อแม่ที่เห็นเด็กเก็บสิ่งที่ตกขึ้นมาให้พ่อแม่ พ่อแม่ก็ปรบมือให้ เด็กก็ดีใจ

แต่นี่เป็นการสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ธรรมจักรนี้ได้เคลื่อน เคลื่อนแล้ว ไม่มีใครจะย้อนกลับได้จากใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” แล้วเทศน์ธัมมจักๆ พระอัญญาโกณฑัญญะเห็น “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับไปเป็นธรรมดา” พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรกของโลก นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปล่งอุทานให้ ปรบมือให้

“อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ ”

ในศาสนาของเรา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิญาณตนว่าสิ้นกิเลส ในศาสนาพุทธของเรา มันมีมรรค มีเหตุมีผล ในศาสนาในลัทธิต่างๆ เขาถึงไม่มีอำนาจวาสนาเหมือนเรา เราถึงบอกว่า “เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา เป็นบุญกุศลอย่างมหาศาล แล้วสนใจประพฤติปฏิบัติ ยิ่งเป็นเป็นบุญกุศลมหาศาลมากขึ้นไปอีก แล้วถ้าประพฤติปฏิบัติเข้าถึงธรรม นี่ก็ยอดบุญ” เอวัง